

A magyar-zsidók százainak megmentése

HALMI JÓZSEF előadása a HOH vasárnapi kultúrestélyén

„Negyvenöt, köztük 20 régi „Doriános”, ott leszünk a vasárnapi HOH estélyén — ezt táviratozta tegnap Schiller Cvi Haifáról — negyvenöt hely „rezerválását” kéri a telavivi Tiferet-kávéházban. — Mindenkinek jut hely, ha pontosan megjelenik a páratlan érdekességű előadáson, amelyen Halmi József, a Hatikva izraeli főszerkesztője mondja el a Romániából indult híres Dorian II. kalózhajó útjának izgalmas útját és egyéni stílusában mutatja be egymástán azokat a típusokat, amelyeket a hajón és az angol koncentrációs-táborokban megismert közülük.

Megismeri a publikum is a fogaszt, a zenészt, a bolgár színészt, aki még a súlylyedő hajón is „fellépett” az erdélyi, hős úttörőket, a szimuláló örülteket — és megismeri Ait, az arab-mohamedán „máápiit”, aki együtt szenvedte végig a zsidókkal a szörnyű hajóútját és a még szörnyűbb angol lágereket.

Halmi József a kiváló riporter éleslátásával figyelte meg a Dorian II. eseményeit és izgalmas történeteket kereszttől feltárul majd mindaz, amiről eddig sokan nem tudtak.

Sauber-Michajlovits Sándor izes bevezetővel szolgál ehhez a páratlan érdekességű előadáshoz, Rosenfeld S., a HOH telavivi elnöke pedig a kortárs és szemtanu véleményét mondja majd el mindig lebilenselő beszédében. Az előadás vasárnap, január 4-én, este 8 órakor kezdődik a Tiferet-kávéház összes termeiben.

RÁDIÓ

PÉNTEK
6.30: Mán tovu, 6.35: torna, 6.45: zenélő óra, - 7: hírek, 7.15: hanglemek, 7.59: híresszefoglalás, - 10.30: szórakoztató zene, 11: hanglemek, 12: híresszefoglalás, - 12.2: a kórházak műsora, - 12.30: balett-zene, 13.30: hírek, - 13.48: Elisabet Weisel (alt) hanglemezei, 15: Kábhálat sabbát cházándalokkal 17: klasszikus zene, - 18.15: hírek, 19: zenei gyöngyszemek, - 19.10: könnyű zene, 20: héber dalok, 20.30: hírek, 21: péntekesti hangverseny (Haydn, Mozart, Schuman és Réger), 22.30: belföldi dalok, 23: híresszefoglalás.

Párhuzamos műsor:
13.45: angol hírek, 14: francia hírek, 16: izraeli zeneszerzők alkotásai, 19.30: jiddis adás, 20: román adás, - 20.15: magyar adás, 22.15: angol hírek.

A hadsereg rádiója:
18.35: Rossini Sevillai borbély c. operájának 2-ik része, 19.45: Haydn és Mozart kvartettek, 21: tánclemek. SZOMBAT

7.30: Adon olám és hanglemek, 8.30: hírek, 8.40: gramofonlemek, 9: klasszikus zene, 10: zenei találós verseny, - 11: Sosztakovits „Az erdő dala” c. zeneműve, - 12.35: héber dalok, 13.30: hírek, 13.48: cházándalok, 16: könnyű zene, 16.45: Musorgsky „Hovancsina” c. operájának 2-ik része, 18.15: hírek, 19: Hámávidil, - 19.40: hanglemek, 20.24: Tenáchrészletek (Jesájahu 23-24.), 20.30: hírek, - 20.40: sport-hírek, 21: Meláv málkák műsor cházándalokkal, - 21.30: hanglemek, - 22: tánczene, 23: híresszefoglalás.

Párhuzamos műsor:
13.45: angol hírek, 14: francia hírek, 16: két amerikai szonáta, 16.45: klasszikusok előtti zene, 17.30: hanglemek, 19.30: jiddis adás, - 20: román adás, 20.15: magyar adás, 22.15: angol hírek.

A hadsereg rádiója:
18.50: néptáncok, 19: tarka zene, 19.35: zenei mozaik, - 20.45: tánclemek.

2 UJ KELET 1953 I 2

Az anya kivétette a saját veséjét, hogy a fiát megmentse vele

Példátlannul drámai kettős műtét Páris leghíresebb vesespecialistájának kórházában

Páris (AFP). - Szilveszter éjszakáján a maga nemében páratlan és hihetetlennek hangzó drámai operációt végeztek egy párisi kórházban. Tíz nappal ezelőtt dr. D'Allaines professzor, a híres párisi nefrológus kivette egy 18 éves fiatalember veséjét, aki baleset következtében megsérült. Az operáció után a páciens állapota nagyon rosszra fordult és kiderült, hogy csak egy veséje van és ezt az egyetlen vesét operálták ki.

Az orvosnár kijelentette, hogy azonnal új vesét kell adni a betegnek. Eppen akkor szállították be a kórházba egy haldokló férfit, akit autóbaleset ért és az ő veséjét akarták a fiatalemberbe átültetni, de pár perccel a műtét előtt a férfi meghalt. Ekkor a fiatalember édesanyja megkérte az orvosokat, hogy vegyék ki egyik veséjét és ezzel mentse meg a fia életét.

A kórház két műtőszobájában egyszerre folyt a két operáció: az egyik műtőben kivették az anya veséjét, a másikban pedig a vesét rögtön a fia testébe helyezték. A páratlan operáció jól sikerült, de az óvatos orvosnár kijelentette, hogy csak egy hónap múlva fogja megállapítani, vajjon a fiatal páciens teljesen meggyógyult-e és túl van-e az életveszélyen.

Attlee volt angol miniszterelnök Izraelebe jön

Reuven Bärkát, a Hisztdrut politikai osztályának vezetője elutazott az ázsiai szocialista pártok rangonni konferenciájára

Tel-Aviv (Az Uj Kelet tudósítójától.) Reuven Bärkát, a Hisztdrut politikai osztályának vezetője tegnap repülőgépen Rangoonba indult, hogy résztvegyen a január 6-ikán megnyitott ázsiai szocialista konferencián. Az izraeli delegációt Sárét külügyminiszter fogja vezetni, aki a legközelebbi napokban indul Burmába. A minisztert Reuven Siloach, a külügyminisztérium rendkívüli tanácsadója is elkíséri.

Sárét külügyminiszter találkozik majd Clement Attleával, Anglia munkáspárti volt miniszterelnökével, aki megígérte, hogy Rangoonból visszatérve minden valószínűség szerint ellátogat Izraélbe.

A luddi repülőterén Bärkát a következő érdekes nyilatkozatot adta az ITIM munkatársának:

— Ez az első eset, hogy egy szocialista kongresszust Ázsiában rendeznek és mi elmegyünk oda, hogy hozzájáruljunk a szocializmus megerősítéséhez és elvgyük

Izrael országának és munkásmozgalmának üdvözlését. Most először vesznek részt a jisuvi munkásság képviselői az ázsiai konferencián, mint az önálló izraeli állam reprezentánsai. Ezigdig csak Libanon jelen tette be részvételét a kongresszuson, habár a többi arab államokat is meghívták. A kongresszuson részt vesznek még India, Indonézia, Burma, Ceylon, Pakisztán és a jugoszláv kommunista párt képviselői.

A konferenciának három napirendi pontja van: 1. Az ázsiai szocialista program megállapítása, 2. Ázsia szocialista külpolitikája, 3. Az ázsiai szocialista pártok kapcsolata a szocialista Internacionáléhoz.

A konferencia 13-án fejeződik be és Bärkát onnan egyenesen Indiába és Indonéziába utazik a Hisztdrut megbízásából, hogy az ottani szocialista pártokkal levélkapcsolatot kimélyítse.

1953 KÜSZÖBÉN

(Elsőoldali cikk folytatása) közli idill jegyében született meg annak idején állami önállóságunk. Jóllehet, magunk vívtuk azt ki országunk földjén az arab invázióval szemben, függetlenségi háborunk nemzetközi bázisa azonban mégis az 1947-es UNO-határozat volt, mely a két világhatalom együttműködéséből fakadt. A hidegháboru elmérgesedése közöttük Izrael nemzetközi helyzetére is súlyosan rányomta bélyegét. Ha tartós folytatása lett volna az 1947-es idillnek, talán békében élénk ma arab szomszédainkkal is.

Hiszzen a nagyhatalmak hidegháborújának fokozódása arányában csökkent az arabok békehajlandósága 1949 óta. A nemzetközi feszültség fokozódásának tudható be az is, hogy az UNO legutóbbi közgyűlésén oly merev magatartást tanúsítottak az arab államok az Izraellel való béke puszta gondolatá ellen. Két dolog előzte meg az arabok „jázdását” az UNO közgyűlésén az Izraellel való közvetlen tárgyalásokat támogató javaslat ellen: a republikánusok győzelme az amerikai elnökválasztáson — és a prágai per.

Mindkét fordulatból biztatást merit az arab nacionalizmus Izrael ellen. S nemcsak egyszerű biztatást —

erőt is. Mig a prágai perben elhangzott izraelelles vádak és rágalmak erkölcsi és politikai tőket adtak az arabok kezébe, — addig a nyugati hatalmaktól most fegyvert kapnak és remélnék az arab államok.

Alig csendesedett el a tragikus vita zaja, amit a prágai per és a Csehszlovákia, val és Lengyelországgal támadt diplomáciai konfliktus kényszerített rá Izraelre és a zsidó népre — máris újabb súlyos vitánk támadt a nyugati hatalmakkal az araboknak való fegyverszállítások ügyében. Ez a két vita Izrael és a világ vetélkedő tömbjei között meglehetősen komor fényt vet nemzetközi helyzetünkre 1953 küszöbén. E pillanatnyi helyzettel szemben megint csak egy fegyverünk van: nemzeti erőnk és igazunk. Ujra elhőjt a „nagy cionizmus” ideje országunkban és a gátlatlan egyaránt. Nemzeti erőnk belső összefogása az előfeltétele annak, hogy leküzdjük a nemzetközi izoláció veszélyét. Ez a veszély ugyan a hidegháboru terméke és ha valóban közeledés jön létre a vetélkedő nagyhatalmak között, úgy az nemcsak a világ béke, hanem a közelkeleti béke ügyét is fogja szolgálni. De csak akkor, ha újra sarkára áll a nép és megmutatja szomszédaink és a világ mindkét tömbje felé nemzeti egységének erejét.

TÉLEN IS VEZET ÉS SPECIALITÁS A meleg amerikai fagylat

DIÓVAL ÉS VALÓDI CSOKOLÁDEVAL, LEGFINOMABB SÜTEMÉNYEK ÉS TISZTA BAKKÁVÉ

AFZMON KÁVÉHÁZ Haifa, Haneviim 32

MINDEN VASÁRNAP HÉTFŐN PÉNTEKEN SZOMBATON NAPONTA **KOCSONYA**

10-12-ig zónapörkölt

RÉSZTELT MÁJ VÉLŐ TOJASSAL SZÉKELY GULYÁS NYUL VADASAN BECSI SZELET

TÖLTÖTTKÁPOSZTA HAGYMAS BOSTELYOS HIDEG-MELEG SÜLTEK HAMBURGER SZELET RÁNTOTT KARMONADLI

TALPIOT ÉTTEREM, HAIFA, HERZL-U. 61.

GISELLE

NŐI FODRASZ SZALON HAIFA, HERZL U. 61.

Modern frizurák. PÓTHAJ eredeti színekben. KOZMETIKA BAROILA vezetéssel. Epilláció. Elektromos ráncalanítás. K18

RADIO RÉSZELERE IS

MINERVA — PALLAS SCHNEIDER — PARIS BEN-GAL — GALAI HALÓZATI ÉS TELEFES KÉSZÜLEKEK

RADIOLA-FONOLA HAIFA
13 SHAPIRA 13
2453 TELEFON 2453

PÉNZT Aranyért, ezüstért és ékszerért

Lombard-House-Hadar HAIFA, Herzl 16
Technikum-épülettömb.

PAPLANT (pehely, toll, gyapjú, v. vattával) DUNNÁT PARNÁT

a csehszlovák **WEISZ-nél** HAIFA, STANTON 24 | ajtó készítőnél: 37.

Pénz van szüksége??? Forduljon

Louvre OCCASIO WEISS M. Lombard

osztályához Shapira 13. Tel.: 2453

Kölesönt folyósít minden értéktárgyra és áru.

Asztal üveglappal, 4 kárp. székekkel potom áron 120.- IL
Szekrény, 4 ajtó, alkalmi vétel 145.- IL
Jégszekrény, legújabb modell 42.- IL
Dupla, modern szaba — nappal divány 120.- IL
éjjel ágy 63.- IL

Dupla konyhaszekrény és egyebek.

„OCCASSION GALA”, Haifa, Herzl-utca 95 K59

NAGY FÉMPARI ÜZEM HAIFA környékén, keres:

ESZTERGALYOSOKAT, GÉPLAKATOSOKAT és KÖSZÖRÜSÖKET

Csak elsőosztályú szakemberek jelentkezzenek: HAIFA, Pestafiók 1371. K74

Ivrit nyelvtanfolyamokat

indít közmert tanár, egyenként és 3-5-ös csoportokban, bevált módszerrel. Beiratkozás naponta 2-7-ig:

KAHAN, HAIFA, Sabbataj-Levin utca 11. Armon mellett

Haifai mozik műsora:

ORION: HOLLYWOODI TÖRTENET
Richard Conte, Julia Adams

OKAI, Tel. 4017: ONLY THE VALIANT (Charles Marguis Warren regénye nyomán). Gregory Peck, Barbara Payton

EN-LOR, Tel. 3421: SHADÍAT EL WADI, Leila Murad Jousef Wahabi. Arab film — ivrit felirat.

ARMON, Tel. 4848: THE CHASE Robert Cummings, Michele Morgan

HADAR, Tel. 2509: A VÖRÖS HÁZ. Haifa bemutató Edward G. Robinson

AMFITEATRUM, Tel. 4018: KIM (2. hét) Errol Flynn. Dean Stockwell

GAL-OR, nappal: ALBUQUERQUE (színes) Randolph Scot. — Estétként: ADAMNAK 4 FIA VOLT 2. hét). Ingrid Bergman, Susan Hayward

CIRO BÉR — ÉTTEREM, HAIFA HERZL-U. 32 — Tel. 3214

UJ AZ ORSZAGBAN: Magda és Didier Kory
a szenzációs francia duó klasszikus és akrobatiakus táncái. JEANETTE CLIMARA, sanzonok DAN RADULESCU és együttese

Ma, pénteken Oneg-Sabbat, műsorral. K38

Küldjön szeretetsomagot általunk

Saját raktárunkból vállalkozó keleturópai országokba olyan típus-csomagok elküldését, melyeknek váma-ja kipuráltan a legminimálisabb. Személyesen, vagy levelezőúton, a közismert cégnél:

„D I Z Z A”, HAIFA, HERZL-U. 53 sz.

Lap (ihordó(nó))
kerékpárral és anélkül. 2-3 órára, ill. 6 órára.

K E R E S E K

Dr. FIEGEL
KIRJAT BIALIK. K80

ORTOPÉD — MŰHELY
C. FREUDMANN, Haifa, Herzl-u. 32. — „Orah”-val szemben. — Telefon 2303. Sérvtörők mérték után és készen, rugóval, vagy anélkül. — Betétek gipszlenyomat után. 8.30-1. 3-6-ig.

Órásk, aranyművesek!

Régi számlapok felújítása és óra-keret készítés. — órák és alkatrészek nagyban HAIFA, Herzl u. 67, és Haacmaut ut 41.

Perfekt szabász(nő)t

keresünk azonnalra női ruhagyártáshoz.

SPLENDID MODEL LTD.
HAIFA, Palafrie-épület, Bank utca 5. Tel.: 2234. K63

A. KOHN & LUBARSKY
Haifa, Herzl-u.26 Tel.4546

vesz és elad
képet, antikvitást, bútor, szőnyeget, zongorát, porcelánt, kristályt, ezüstöt, ékszer, finom asztal- és ágyneműt, stb.

Haifa legnagyobb fotóüzlete. A legnagyobb választék fényképezőgépekben, hozzávalóiban. Fotomunkák elsőrendű kidolgozása. Speciális bizonyítvány másolás. Diszkrét, gyors. Jó. Vétel - eladás - cseré.

Photo Brenner
31 MECHALUTZ ST. CORNER SHAPIRO ST. TEL. 4137 HAIFA

SZABASZT

keresünk azonnalra, konfekció és mérték munkához. Kitűnő fizetés. Csakis elsőrendű erők jelentkezzenek.

BIGDI HAIFA, Herzl-u. 46.
Bemutatkozás: d. e. 9-11

A Hitachdut Oléj Hungaria
közleményei:

TEL-AVIV

Felhívás a Telavivi környéke magyarajku jisuvhöz!

A telavivi HOH tagszervezési akciója során, Burger Wolf munkatársunk meglátogatta Tel-Aviv környék magyarajku lakosságát. Kérjük támogassák és legyenek segítségére munkájában.

Jogügyi tanácsadás minden vasárnap d. u. 5 órakor a HOH irodájában (uj oléj részére ingyenes).

A kommunista boszorkánypercek műhelytitkai

Írta: Petrovics Béla

Ennek a riportsorozatnak a szerzője Petrovics Béla 34 éves menekült magyar újságíró. 1939-ben kezdte pályafutását a Szociáldemokrata Párt központi lapjánál, mint belpolitikai riporter, majd „A Mai Nap” rendőrségi munkatársa lett. Több kriminológiai tanulmányt végzett s a politikai újságírás mellett szenvedélyévé vált a rendőrségi nyomozás. Számos ügynevezett „nagy ügyben” vett részt, majd 1942-ben egy riport kapcsán tagja lett a Pszichikai Szemináriumnak. A szemináriumban pszichiaterek, agysebészek és elektromérnökök egyaránt karöltve kutatták a pszichológia egyes problémáit különös tekintettel a médiuitásra, az indiai fakirok produkcióinak természetudományos magyarázatát keresve.

Petrovics a médiuitásra vonatkozó eredményeiről 1942-ben „A Mai-Nap” hasábjain cikksorozatot számolt be, majd könyve jelent meg néhány új lélektani felfedezéséről. Amikor arra került volna a sor, hogy népszerű formában publikálja a „Magyar Nemzet” hasábjain azokat a megállapításokat, amelyeket kutató barátai a tömeglélektan terén fedeztek fel, a náci hatóságok közbeléptek. A kutató társaságnak tapasztalnia kellett, hogy a tömegpropagandára felépített diktatúrák semmitől sem félnek annyira, mint pszichológiai trükkjeik leleplezésétől.

Az orosz megszállás után kiderült, hogy a modern pszichológia eredményeinek széleskörű publikálása legalább annyira nem kívánatos a szovjet rezsim számára sem, amennyire nem kívánták azt a német náci-fasiszták.

A felszabadulás után a német cenzorok eltűntek; Petrovics 1942-ben megjelent publikálása feledésbe merült. A szeminárium tagjai a legnagyobb titokban végzett tudományos kutató munkájukat, amíg a „rendszer” felszámolta, deportálta, eltűntette, megölte az utolsó életben maradt kutatót is.

Petrovics Béla 1945-ben a Supka Géza szerkesztésében megjelenő „Világ” című budapesti napilap rovatvezetője lett. Népi származása miatt megválasztották a Rendőri Rovatvezetők Szindikátusa elnökévé és így módjában állott széleskörű kapcsolatokat teremteni az új rendszerben. 1947-ben, az első nagy „összeesküvés per”-nél döbönt rá arra, hogy Magyarországon is moszkvai recept szerint rendezik a nagy látványos, véres pereket. Ettől kezdve barátaival együtt munkásságának legnagyobb részét annak szentelte, hogy kifürkésze a perek titkát. A vállalkozás sikerült. A kis társaság birtokába jutott a szovjet legféltettebb titkának: mi a „spontán” vallomások kicsikarásának orvostechnikai módszere!

Petrovics Béla 1950 október 2-án Franciaország földjére érkezett. Azonnal vallomást tett a hatóságoknál, de a személyes nyomozás eredményét nem bocsáthatta a nagy nyilvánosság elé, mert a szeminárium egyik tagja még Magyarországon volt. Néhány hónappal ezelőtt érkezett a tragikus hír: a jóbarát deportálása elől a halálba menekült. Az évekig tartó nyomozás eredményének publikálása így ma már a közbejött katasztrófa révén senki számára nem jelent életveszélyt.

Mottó: „Nincs a földön gazdagabb, szebb ország. Minden ember érzi, hogy szabad.”
(Idézet a hivatalos magyar katonaindulóból.)

Amikor egy moszkvai mintájú per főtárgyalása elkezdődik Budapesten, már tökéletes ideglázban él az egész ország. Az állandó félelem idegfeszültségét már a főtárgyalást megelőző nyomaos időtartama alatt az életveszedelem tudatának valami olyan elviselhetetlen érzése váltja fel, amely nyugati ember számára elképzelhetetlen.

Heteken, sőt hónapokon át mindenki reszket, hátha őt is belekeverték a nagy ügybe. Ejszakánként a le-

függönyözött ablaku szobából mindenki remegve figyel az utca felé. Mert senki sem tudhatja: mikor áll meg az ő házának kapuja előtt is az AVO jeep-kocsija s mikor tűnik el ő is örökre, csak azért, mert valakinek köze volt, akinek eljegyzését Moszkva és a mindenható párt elhatározta.

Ez a félelmi pszichózis Magyarországon 1947 óta egyre tökéletesedik, s így a kommunista párt egyre nagyobb biztonsággal rendezheti meg a per, a látványos, véres incidensektől, va-
ratlan eseményektől nem kell tartani.

Egy automata pontosságával, tökéletes tervszerűséggel zajlik le minden.

A hajnali ködben megélenkül a Markó-utca környéke

Még a hajnali köd terpszodik a városban, amikor a Markó-utca környéke kezd megélenkül. A torvényszék hatalmas, barátságosan épülettömbje elé egy-egyre tökéletesedik az AVO-autók, velük egyidőben a főkapitányság ismert rohamkocsija. Vezetnyszavak visszhangzanak a hajnali csendben. Géppisztolyos rendőrök kötélkordonnal veszik körül az épületet, elzárják a környező utcákat s néhány perc múlva már csak a leg szigorúbb igazoltság után juthat be bárki is a koraregek órákban kezdődő főtárgyalás színháztermébe. Ahhoz, hogy valaki végleg-néhessen egy főtárgyalást legalább öt igazolványra

van szüksége a számozott belépőjegy mellé, amelyet maga az AVO bocsát a kivajaszottak rendelkezésére. S elő kell készülni arra, hogy igazolványait perenként és más után érkeznek az AVO-autók, velük egyidőben a főkapitányság ismert rohamkocsija. Vezetnyszavak visszhangzanak a hajnali csendben. Géppisztolyos rendőrök kötélkordonnal veszik körül az épületet, elzárják a környező utcákat s néhány perc múlva már csak a leg szigorúbb igazoltság után juthat be bárki is a koraregek órákban kezdődő főtárgyalás színháztermébe.

Abhoz, hogy valaki végleg-néhessen egy főtárgyalást legalább öt igazolványra van szüksége a számozott belépőjegy mellé, amelyet maga az AVO bocsát a kivajaszottak rendelkezésére. S elő kell készülni arra, hogy igazolványait perenként és más után érkeznek az AVO-autók, velük egyidőben a főkapitányság ismert rohamkocsija. Vezetnyszavak visszhangzanak a hajnali csendben. Géppisztolyos rendőrök kötélkordonnal veszik körül az épületet, elzárják a környező utcákat s néhány perc múlva már csak a leg szigorúbb igazoltság után juthat be bárki is a koraregek órákban kezdődő főtárgyalás színháztermébe.

Jó könyvet DAAT-tól
kiszárolag DAAT-tól
olvashat. — Választékunk
1000 jó könyvvel bővült.
Magyar könyvekért jó
árat fizetünk.
TEL-AVIV, Rothschild 86.

Mindegyik szemében szinte állati félelem. Annak ellenére, hogy arcuk frissen borotvált, ingük kinosan tiszta s ruhájuk frissen vasalt, aki csak egy pillantást vet rájuk: látja, hogy ezek az emberek valami fantasztikus torturán mehettek keresztül, amíg a bíróság elé áll-

„Megbízható” sajtó a főtárgyaláson

A főtárgyalási terem az előre meghatározott időpont-ra megtelek kiválogatott hallgatósággal, megbízható-nak minősített párttagokkal, polgári ruhába öltöztetett AVO-sokkal, s aztan egymás után érkeznek a magyar újságírók, majd a külföldi lapok munkatársai. Anti-kommunistának ismert sajtótudósító véletlenül sem jöhet be. Az AVO pontosan tudja, ki lesz megbízható s a világ egyetlen sajtóügynöksége sem küldhet más újságírókat egy-egy főtárgyalásra, csak olyant, aki kommunista, vagy kommunista-szimpatizáns.

S mindezen túlmenően, a külföldre menő tudósító-

utasuk napja bekövetkezett. A negyedik emeleti kis szobákban k... és boseges reggeit... utana nagyszerű barackpálinkát, vagy Maria Terézia-konyakot... a kiznók még amerikai cigarettákkal is kíná-
ják őket, amíg el nem kezdődik a főtárgyalás.

kat húszan ellenorzik titokban, s ha a külföldi tudósító talán minden rosszakaratól mentesen valami „vonal-elle” mondatot írna, egyszakad lapja és közte a telefonösszeköttetés és órák múlva megtudhatja, hogy mindez csak véletlen volt.

Általában ilyesmire ritkán szokott előfordulni és az a Reuter- vagy AFP-tudósító, akit beengednek, ha akarna sem vehetne észre semmi nagyon feltűnőt. A magyar nyelvet legtöbbször nem érti, a szereplőket nem ismeri, s a tárgyalás képe, a tárgyalás lefolytatása mindenkit meglepéshez, aki nem tudja, mi van a dolgok mögött.

„Történt valami, ami megmagyarázhatatlan”

Olty Vilmos, vagy Jankó tanácselnök egy zsonglőr ügyességével tartja kezében a tárgyalás fonálát s a legélesebb szemű megfigyelő is ezzel a meggyőződéssel hagyja el a főtárgyalást:

— Itt történt valami, aminek a magyarázatát a legélesebb logikával sem lehet kikövetkeztetni...

1950 koratavaszáig öt moszkvai mintájú kommunista per néztem végig hivatalból, mint újságíró. Négyet a Markó-utcai törvényszék épületében, a Rajk-per-t a Vasasszékházban. Figyeltem, kuttattam, nyomoztam, s ha a véletlen szerencse kezemre nem játszik, soha nem tudom meg, miért válaszolja minden vádlott pontosan azt

Olty, vagy Jankó kérdéseire, amely a kommunista propaganda céljainak pillanatnyilag a legmegfelelőbb, s mi-ért vádolja magát mindenki szinte önmarcangoló mazo-chizmussal, akár a kommunista Rajk Lászlórol, akár az aszkétajellemű katolikus főpapról, Mindszenty hercegprímásról van szó.

Hogy a kommunista rendszereknek miért van szükségük ezekre a nagy perekre, azt aránylag hamar megértettem. A sztálini recept nem engedheti meg, hogy az ellenállók mártirokká váljanak s nem engedheti meg, hogy magyarázat nélkül maradjon egyetlen politikai, vagy gazdasági sakkhuzás a bel-földi fanatikus és főleg a külföldi szimpatizáns előtt.

A „felszámolt” nevek tömege

Per nélkül Moszkva nehezen tudna választ adni arra, hogy egyedül Magyarországon, egyedül a hivatalos rezsim kinevezettjei közül 1947 óta miért kellett felszámolni

két köztársasági elnököt, Tildy Zoltánt és Szakasits Árpádot, aki a szociáldemokrata-fúzió után a kommunista párt elnöke lett, miért kellett meggyilkolni két kom-

Zöldfözelék-bőség

egészsége megővására —
étrendjének változtatása tételére —
a háztartás gazdaságos ellátására —
egyék több zöldséget!

TNUVA

munista minisztert, Kádár Jánost és Zöld Sándort; miért kellett felakasztani Rajk Lászlót, ki a külügyi székéből egyenesen az Andrássy-út 60-ba került; miért deportálták a másik külügyminisztert, Kállai Gyulát; miért kellett a börtönben megölni Riesz István gázsügyminisztert; kényszermunkatáborba jutott a szociáldemokrata pártot eláruló Marosán György ipariügyi minisztert és a kommunista párt főtárgyaló-lyettesét; miért kellett „ilk vidáni” Pálffy-Özsterreicher tábornokot, a Katonapolitika Osztlály megszervezőjét, Németh Dezső ezredest, a határvasdások kommunista főparancsnokát, Szőnyi Tibort, a párt káder-osztály-vezetőjét, Szebenyi Endre kommunista belügyi- és Lo-sonczy Géza kommunista miniszterelnökségi államtitkárokat, továbbá Solyom László és Rátulovszki János főkapitányokat. Haraszi Sándorral, a „Szabadság” e. kommunista lap főszerkesztőjével együtt — hogy csak a nagy nevetek, a régi kommunistákat és pártkiszolgálókat említsen. Nem beszélve a gazdasági szakemberekről, kommunista technikusokról, spanyol partizánokról és — különös kategóriaként — a katolikus papok tömegéről, akiket a rendszer három év alatt mind-mind „felszámolt”...

S nem beszélve azokról, akik egy új társadalmi rend-ért éveken át az életük kockáztatásával harcoltak.

Perek nélkül szinte lehetetlen a válaszadás. Így viszont egyszerű.

— A vádlott maga bevallotta, hogy összeesküvő. A rendszer, a nép ellensége. Akiiket vele együtt eltávolítottunk, szintén a nép ellenségei. Bűneikre bizonyítékok tömegét találtuk. S bűnösségét saját maga bevallotta. Eltávolítása a szociális haladás érdekében állott.

S a külföldi szimpatizáns sőt néha a belföldi fanatikus is, aki nem látja, vagy nem akarja látni, mi is a szociális haladás a sztálini értelmezésben, mindezeket a főtárgyalás sok után el is hiszi s továbbra is, szolgálja az „eszmet”. S igyekszik meggyőződéssel végzni feladatát a világ szarad felén, mint az ötödik hadoszlop állandó révületben tartott tagja.

Az események után nyugodtan meg lehet állapítani, hogy a nagy perek kommunista propaganda szempontból kétségtelenül beváltak.

Visszont a józan ember a világ nyugati vagy keleti szabad felén még ma sem értheti meg, miért vallanak a vádlottak fenntartás nélkül mindent, aminek bevallasát a rendszer követeli tőlük?!

Ütötték, verték, vegyszereztek Vogelert!

A sok hipotézis után Vogelert Robert amerikai állampolgár, aki maga is szenvedő hőse volt egy budapesti nagy pernek, amikor tanasztikus váltságdíj fejében kiszabadult, beszámolt arról, milyen testi és lelki kínzások hatására tette meg elejétől-végig hamis, úgynevezett beismerő vallomását.

Ütötték, verték, drogozták — végül hajlandó volt aláírni a jegyzőkönyvet, s a bíróság előtt mindent elmondott, amit csak kívántak tőle... Vogelert beszámolója a

BUTORÁT KICSERÉLNI
LAKASAT
új és külföldi bútorral
BERENDEZNI

BODNER
JAFFA
289 utca 18 sz., fogház
mellett. Telefon: 80706.
K 7620

lehető legautentikusabb — ennek ellenére lehetetlenség feltételezni, hogy egy olyan vasakaratu főpap, mint Mindszenty hercegprímás, aki a mártíromságra felkészült, aki az életével leszámolt, vagy egy olyan régi fanatikus, mint Rajk László — akiből a Gestapo egyetlen egy beismerő mondatot nem tudott kicsikarni — az Andrássy-út 60-ban brutalizálás nyomán, vagy vegyszerek hatására tegye meg tökéletes logikával felépített, napokig tartó beismerő vallomását.

Vogelert Magyarországon, a magyar ügyhöz vagy a kommunizmushoz sok köze nem volt. Kínózták, gyötörték, természetes, hogy az életosztóne végül is azt diktálta: hagyjon fel az ellenállással, esetleg mindent megnyerhet...

De Mindszenty hercegprímás, aki a felszabadulást váró ország katolikus vezetőjének tudhatta magát, saját jószántából, ilyen elhatározásra nem juthatott.

Vogelert beszámolója több helyén írja:

— Miután agyongyötörték, megfenyegettek azzal is, ha nem vallók, az sem változtat semmit a helyzetemen. Átszállítanak egy különleges kórházba s aztán anélkül, hogy akarnám, olyan beismerő vallomást teszek, hogy magam is csodálkozom rajta...

A Béla Király-uti titokzatos villa...

Hosszú hónapok teltek el, amíg barátaim segítségével sikerült kinyomoznom, hol van ez a különleges kórház s azután már világosan láttuk, hogy a szovjetrecept a nagy perek vádlottjainak preparálásához kétféle módszert ír elő. Akiknél nem boldogulnak az első eljárással, — amin Vogelert is átesett, — azokat az Andrássy-út 60-ból átszállítják a Béla király-útra. Abba a negyedbe, ahol valaha a Gestapo tanyáztott.

Becsukódik mögöttük egy kívülről barátságosnak ható kis villa ajtaja...

S ezt a villát, ezt az álcázott „kórházat” már egy másik Mindszenty József, egy másik Rajk László hagyja el, akiknek külső megjelenési formájukból csak a test maradt épen, de a szellem tökéletesen átférfélt a moszkovita lélekátalakító orvosok kezében...

Amikor hozzákezdtem a nyomozáshoz, alig volt valami reményem, hogy valaha is megtudom ennek a kis villának diabólikus titkait.

(Folytatjuk.)

(Copyright 1952 by: Agencie Scoop Paris, Paris Presse l'Intransigeant, and Bela Petrovics, Paris.)

MOTOR ELEKTRO-
MECHANIKAI ÜZEM
POLLAK JOSZEF
Jaffa, 16-os utca 4 szám
(5-ös utcából nyílik)
Minden erősségű motor,
dinamo tekercselése
K4497

Női- és gyermekruha
szabászatot, modelliro-
zást, legújabb divatú vo-
nalvezetést tanuljon
ZISZOVIČSNÁL,
Tel Aviv, Lessing u. 14.
Gordon mellett. — 4-es
autóbusz. K8724

1952.12. UJ KELET 8

A viláosság már megvolt. A sötétség is megvolt. A nap, a hold és a csillagok is készen voltak. Az Isten csak később keletkezett: lehettem már hároméves. Ott született anyám sóhajában, apám fogadalmában, nagyapám hálálkodásában, nagyanyám panaszában és abban a villámzó dörgedelemben, amely öreg chédertanítóm havas szemöldöke és papírfüstös szakállja mögül érkezett. Abban az időben sokat foglalkoztam vele; soha azóta se annyit. Erdekldésel, csodálkozással, nagy ismerkedő és barátokozó kedvvel közeledtem hozzá. Aztán elhúzódtam tőle. — Négyszáz évvel már hevesen ellenkeztem. Enem ébredő tudatával próbáltam mindenbe beavatkozni és ellentmondást nem tűrő létét elhárítani.

Ez is inkább lázadás volt, mint tagadás. A szülői házból tudomásul kellett vennem és egy percre se felejtettem el, hogy létezik. Senkiről nem beszéltek ott annyit, mint a Jóistenről, családiasabb nevén Somborchiról. Nem volt se címe, se rangja, úgy emlegették, mint egy testvért, sógort, vagy jóbarátot, aki itt lakik a szomszédmezőjében. Jesáje, Josua, Juda, Avramele, Somborchik. Ahogy így közeledtem hozzá, gazdag bácsinak képzeltem el, aki mindig hoz valamit és elutazásakor bús bűcsupézt hagy. És jó sógornak képzeltem el, aki jön a gyorsvonattal és aláírja apámnak a váltót.

Mindenki más, akiről a házból beszéltek, előbb vagy utóbb megmutatkozott. Eljött Saje bácsi Kémerről, Josua bácsi Mhályfalváról, Juda bácsi Husztról. Eljött a belenyési bácsi és bűszke feleségével, eljöttek a beregi, szabosci, szilágysági és hajdumegyei bácsik és nének. És eljött gyorsvonaton Avramele sógor is, népszerűbb nevén Bumi bácsi, aki épp azon volt, hogy anyai nagyapám kétszáz holdját Szatmár-Lázáriban a dzsentri barátaitól élellet módjára véglegesen elpuccolja. Amikor megérkezett, az apám alaposan kiszidta. „Te korhely! Te kártyás! Te kötérelvaló!” De amikor kimerülte magát, biccentgetett Bumira, aki kis fekete bajuszát pödörgetve állt előtte és azt mondta, hogy azért a rozs nagyon jó lesz, a repe az idén megemberelte magát, és a napraforgó már akkora, mint a targoncakerék. „Jó, ülj le, Eunkó cigány kedvence, most az egyszer még kapsz tőlem százötven forint készpénzt és add ide azt a váltót, hadd írjam alá.” Bumi bácsi ellenállhatatlan ember volt, nem csoda, hogy Bunkó Vince és zenekara úgy kedvelte és az a gyengeszép Jeremiás Róza folyton csak csókolta volna. Mielőtt a fiákkerbe ült, egy ezüstszaszt csúsztatott a markomba. A hadadi bácsi, akinek két háza volt, egy földszintes Hadadon és egy kétemeletes Szilágységhen, sose hagyott több legeldet egy krajcárnál. Pedig nagyon dicserélt: gyalog megy ki a vonathoz és nem fiákkeren.

Anyám hugai úgy öltöztek, mint a grófkisasszonyok. Esztikének tinte-fekete haja volt, nagy tusbá bemártott szempillája, szuroksötét szem. Sose jött úgy, hogy ne hozott volna valamit. De a cukornál és a mézeskalácsnál is jobbízű volt, ha rámevetett. A szemé csillogott, a foga villogott és nagy puha szája olyan gyönyörű volt, mint a hangya. Mintha énekelne. Szerénke még szebb volt. A bőre hamvas, a haja narancsvörös, a szemé macskazöld. Azt mondták, a gödröcskék az arcán oly mélyek, a házasulandó férfiak vigyázva járnak körülötte, hogy bele ne essenek. Ott ültek az anyám szobájában lámpagyújtásig. Amikor elmentek, lehúzták a fát, hogy a kalapjuk előtt.

Egy volt kisfiu emlékiratai

I. Viaskodásom istennel

írt: KACZÉR ILÉS

A fátyolon át is láttam, hogy az orruk piros és a szemük ki van sirva.

— Miért sirt Eszti és Szerén néni? — kérdeztem az anyámtól?

— Sirnak, mert még nem mentek férjhez. — A multkor Mari néni is sirt. Mari néni már férjhez ment. — Ó azért sirt. — Miért azért? — Ne kérdezz annyit kisfiam.

— Igen, ha én sírok ha ragszol. Ha ok sirnak... — Az más. Nekik muszáj. — Miért muszáj? — A Jóisten akarja. — Miért akarja a Jóisten?

— Azt csak ő tudja megmondani. — Nem lehet megkérdezni tőle?

— Az anyám erre nem felelt, csak vonogatta a vállát. En elkeseredetten ostromoltam.

— Miért nem jön ide soha Somborchik? — Somborchik mindig oda megy, ahol baj van.

Baj nálunk is volt jócskán. Emlékszem, az apám ült az asztalnál, aztán odébb tolt a tányért, amelybe anyám belemerte a tevest. És szemrehányóan mondta. — Csinálja a bajt nálam meg az apád házában, aztán vonatralíteti Rózá és házavizsi Tasnádra. Ezt nem Somborchiról mondta apám, hanem legmélyén Somborchira vonatkoztattam. Bumi bácsi is csak azt csinálja, amit Somborchik akar. Bumi előre eladta a napraforgót és a repét az olajmalomnak. És felvette a pénzt a rozstermésért Freud Abrahámtól, amikor még lábon volt. (Akkoriban nem volt előttem eléggé világos, vajjon a rozs állt meg a lábán vagy az a mulatós Bumi.) És meg se varva az árverést Lázáriban és em törődve azzal sem, hogy a bank óvatoltatja a váltót, ellögtött és hetekig nem mutatkozott. Somborchik még cifrábban viselkedett: egy általában nem mutatkozott. Pedig benne volt a keze az olajüzletben, a Freund-féle előlégben, az árverésben. Róth Dávid Salamon azt mondta az anyámnak.

— Somborchik intézkedése mindez, drága Breinele. De nekünk azért is dicsernünk és áldanunk kell Somborchit. Gelobjt ci Somborchik. Gelobjt ci Somborchik? En bizony nem dicserném és nem áldanám csak azért, mert mindent a saját akaratára szerint csinál és nem úgy ahogy mi szeretnénk. Somborchik akarata volt, hogy nagyapám eladja a házat és szép öreg butorait. Somborchik akarata, hogy a nyám hercegnő-hugai kendőt kössenek a fejükre a tyolos kalap helyett. És Somborchik kívánságára történt, hogy apám befozotta a tótót a házába. Mármint az ablakostót, akinek öt forintot adott kosztot-kvartélyt, amiért beavatta az üvegezés és a képrámázás titkaiba. Apám se mondta soha, hogy Somborchiban nem lehet bízni, csak azt mondta, hogy az üzletmenetben nem lehet bízni a különben sincs már elég áru a boltban. Tanulni kell mesterséget, hiszen bölcselők is egytől-egyig mesteremberek voltak. Nem minden mesterember bölcs, van aki véres kézzel hozza haza kis keresetét. Az apám is így hozta haza: az üveg felszebezte a tenyerét, a szilánkok befuródtak az ujjába. Mert Somborchik akarta, hogy miként rabbanjaink a kötélátlakkal, ő az üvegátlával terjessze a viláosságot akkor és attól fogva életlen át.

Az is Somborchik intézkedésére történt, hogy Bábikát eltávozt. Ezt sem ér-

tettem meg. Miért engedték Bábikát eltávozni, amikor olyan jó aranyos kis Bábika volt? És hogyan is vándorolhatott el olyan messzire azzal a gyenge gyereklelkével? Csak azt láttam, hogy akkor mindenki törölgötte a szemét, az anyám, az apám, Eszti, Szerénke, Mari néni, Berta néni, a könnymű Bumi, és felesége, a viláosság Róza. Még a szakállas nagyapám is sirt, holott mindig és mindenben „gazdát adott Somborchinak, mert a zoltárt és a Milet elvasta és Dávid Salamonnak hűvták.

Bábikát én nagyon szerettem és Bábika is nagyon szeretett engem. Egyszer megatta majdnem szakított velem Rarica, aki amióta az eszemet tudom és már azelőtt is, a barátom volt. Szombat délután azt mondtam neki: menj haza, Rarica, én most Bábikához megyek játszani. Rarica egy álló hétig a pisze Fülöppel barátkozott. En ezzel nem törődhettem, a következő szombaton megint a szombatot Bábikához. A nagyapám meg megvált a háza, szép erős ház a hűvés Püspök-utca végén, volt vagy ezer szobája, de legelőbb hét, volt nagy oszlopos tornáca, udvara korekes kuttal, melyen lenyűvő kert, díofakkal, szilvafával, barackkal. Apám a nagyapámmal a tornácra beszélgetett, anyám és a hugai csipkétámlás székeken ültek az etazeres szobában. Zsiga bátyámtól már nem főtették a porcelánokat, hanem leküldtek, hogy mulatassam Bábikát. Bábika a barackfa alatt üldögélt. A mikor megérintettem, eltávozt a száját és nagyvonyította a szemét, mintha most látta először életében. Aztán beszélünk egymáshoz, amíg be nem sötétedett. Arra már nem igen emlékszem, milyen társalgások folytak le köztöm és Rarica között, talán mert sokat és szaporán és egymás szavába kapva beszélgettünk. De pontosan emlékszem a szavakra, amelyeket Bábikával váltottam. Kevés szó volt, de sok ize lehetett, akár a krumplicukornak. Sokszor gondolkodtam ezen azóta is, amióta a krumplicukornban se találtam meg az akkori izeket.

Azzal kezdődött, hogy megismergettam a kezét. — Bábika. — Ó megcírogatta az arcomat: — Fiuka. — En elfogtam a kezét. — Bábika. — Erre a balkezével babusgatott. — Fiuka. — Ezen sokáig nevéttünk. Néha szidóul mondtuk egymásnak. — Bábéle. — Jingele. — Bábéle. — Jingele. — Bábéle. — Jingele. — Ez fárasztóbb volt: Bábéle már ásitozott. Ha Bábika séit, én veleáitok. És ha Bábika leejti a fejét és horkol, én is lehajtom a fejem is horkolok. Az anyám nevetett, amikor felkötött Bábika mellől. „Bábéle és Jingele szívbeli szeretik am egymást.” Ez igaz is volt. De ha Bábika a bucsuzásnál megcírogatott, én újra csak lefogt: a kezét, mert az ujjai mint a seprűágak, karmolták az arcomat. Ezen megint nevetni lehetett, ha az arcát az arcomhoz dörzsölte. Nem tudtam elszaladni tőle: oly marasztalón nézett rám és a szemé kedves volt és sötét, mint Eszti néni és Bumi bácsi szemé. Eszti és Bumi bácsi szemé. Eszti és Bumi bácsi szemé. Eszti és Bumi bácsi szemé. Eszti és Bumi bácsi szemé.

és Bumi bácsi arcóere is csak este volt reszelgős, reggel habot vert a reszelgősre és leborotválta. Bábika nem használt arckenőcsőt és nem borotválkozott. Bábika csak nyírfából égetett szentet használt: most a fogát. Azt hiszem a sok szénportól voltak olyan feketék a ráncai, de erről őt már nem lehetett észköztatni. „Bábikát semmiről se lehet többé leszoktatni”, magyarázta Zsiga bátyám, „mert Bábika már volt közben felott”. Zsiga bátyám már öt éves volt, a leendő felnöttekkel barátkozott és Bábikát már nem értette meg. De én akkor három éves voltam és Bábika kilencvenhárom.

Bábika miatt kerültem istenmel duzzogós viszonyba az Istennel.

Egy esős délután beállt hozzánk a nagyapám. A kezében nagy bot, a szemében nagy izgalom.

— Nem látjátok Bábikát? — kérdezi az anyám. — Mi van Bábikával? — Nem találjuk sehol. Előtűnt nyomtalanul. Már végigjártuk a szomszédokat. Senkise látta.

Az anyám magára kanyarította a nagy kendőt és a karjára emel. Veleindulunk nagyapával. Az apám még utánunk szól a kis fűszeres boltból: — A lakásban keressétek, ne a szomszédokban. Nem hián, hogy Bábika ilyen hűvös időben elhagyná a házat.

Az apám keveset beszél, de ha megszólal, gondolkodni és esődalkozni kell azon, amit mondott.

Az anyám nem megy a szomszédokhoz, hanem végigjárja a szobákat. Nyitogatja a szekrényeket, a láryok kelengvésládáit, felbontja az ágyakat, az ágyak alá kukkant: ott nincs Bábika. Lemegy gyertyával a pincébe, ott már voltak nagyapák, ő se lát többet. Kísiet az udvarra, belenéz a léncoskúba, istenőnz, hogy belesett volna. Szerencsére a nagy csaklyásrudak se találják ott semmit. De az istállóba, le a kertbe, vissza a konvhába. Anyám néz az asztal alá, néz a polok mögé, a falakon lógó fénylő rézedényekre: nem mintha ott meg lehetne találni Bábikát, de aki nagyon keres annak nezn kell mindenüvé. Felborítja a deszkákat, az üstöket, a mosóteknőket és a dagasztóteknőt. Figyel a kemence felé, mintha szólna ott a tücsök. De ez nem az ideje.

— Bábika, Bábika! — szólitgatja. Aztán megáll és fülel.

Hallani valami halk nyöszörgést. Mintha messziről, vagy valahonnan a padló alól érkezne.

És anyám már a kemencezaj előtt guggol: Hé, nagyanyácska!

Persze, persze. Fázott szegény Bábika és nem talált az egész házból meleg zugot. Belebujt a kemencébe. Rég kinezte magának, hogy ide vonul vissza, ha a külvilág továbbra is oly elviselhetetlen marad. Most megette. Amikor kihúzták furcsa vigyor ült az arcán. A ráncai sötétebbek és kormosabbak voltak, mint valaha.

— Szép hely, meleg hely. — motyogta. — Já, jó, jó a mamuka óleben.

Még nem tudta milyen helyrehozhatatlan baleset ért a szép meleg helyen, a jó mamuka óleben. Amikor bemászott vagy talán amikora a lábánál fogva kivonul, kitért egy elülső

és Bumi bácsi arcóere is csak este volt reszelgős, reggel habot vert a reszelgősre és leborotválta. Bábika nem használt arckenőcsőt és nem borotválkozott. Bábika csak nyírfából égetett szentet használt: most a fogát. Azt hiszem a sok szénportól voltak olyan feketék a ráncai, de erről őt már nem lehetett észköztatni. „Bábikát semmiről se lehet többé leszoktatni”, magyarázta Zsiga bátyám, „mert Bábika már volt közben felott”. Zsiga bátyám már öt éves volt, a leendő felnöttekkel barátkozott és Bábikát már nem értette meg. De én akkor három éves voltam és Bábika kilencvenhárom.

Bábika miatt kerültem istenmel duzzogós viszonyba az Istennel.

Egy esős délután beállt hozzánk a nagyapám. A kezében nagy bot, a szemében nagy izgalom.

— Nem látjátok Bábikát? — kérdezi az anyám. — Mi van Bábikával? — Nem találjuk sehol. Előtűnt nyomtalanul. Már végigjártuk a szomszédokat. Senkise látta.

Az anyám magára kanyarította a nagy kendőt és a karjára emel. Veleindulunk nagyapával. Az apám még utánunk szól a kis fűszeres boltból: — A lakásban keressétek, ne a szomszédokban. Nem hián, hogy Bábika ilyen hűvös időben elhagyná a házat.

Az apám keveset beszél, de ha megszólal, gondolkodni és esődalkozni kell azon, amit mondott.

Az anyám nem megy a szomszédokhoz, hanem végigjárja a szobákat. Nyitogatja a szekrényeket, a láryok kelengvésládáit, felbontja az ágyakat, az ágyak alá kukkant: ott nincs Bábika. Lemegy gyertyával a pincébe, ott már voltak nagyapák, ő se lát többet. Kísiet az udvarra, belenéz a léncoskúba, istenőnz, hogy belesett volna. Szerencsére a nagy csaklyásrudak se találják ott semmit. De az istállóba, le a kertbe, vissza a konvhába. Anyám néz az asztal alá, néz a polok mögé, a falakon lógó fénylő rézedényekre: nem mintha ott meg lehetne találni Bábikát, de aki nagyon keres annak nezn kell mindenüvé. Felborítja a deszkákat, az üstöket, a mosóteknőket és a dagasztóteknőt. Figyel a kemence felé, mintha szólna ott a tücsök. De ez nem az ideje.

— Bábika, Bábika! — szólitgatja. Aztán megáll és fülel.

Hallani valami halk nyöszörgést. Mintha messziről, vagy valahonnan a padló alól érkezne.

És anyám már a kemencezaj előtt guggol: Hé, nagyanyácska!

Persze, persze. Fázott szegény Bábika és nem talált az egész házból meleg zugot. Belebujt a kemencébe. Rég kinezte magának, hogy ide vonul vissza, ha a külvilág továbbra is oly elviselhetetlen marad. Most megette. Amikor kihúzták furcsa vigyor ült az arcán. A ráncai sötétebbek és kormosabbak voltak, mint valaha.

— Szép hely, meleg hely. — motyogta. — Já, jó, jó a mamuka óleben.

Még nem tudta milyen helyrehozhatatlan baleset ért a szép meleg helyen, a jó mamuka óleben. Amikor bemászott vagy talán amikora a lábánál fogva kivonul, kitért egy elülső

foga. Csak másnap reggel kezdett öbégatni, amikor szénport szórt a türlőközre, hogy tisztogassa a fogait, ahogy kilencven éve meg szokta. Nézett a tükörbe, kétségbe volt esve. Mit szól a világ, ha megtudja, hogy Bábika csorba. Probálták megnyugtanni, hogy ilyesmi nem ilyen vén korában! — De mással is megesezt. „De Szpigott Bábika és vigasztalhatlan maradt, Befeküdt az ágyba, nem tűrt maga körül senkit. Látogató se jöjjön hozzá, őt most ne mutogassák. A tejjel felhabart korpaciberét, amely kedvenc levele volt, eitolta. Ezt a csufságot, mondta a falhoz fordulva, hogy ne lássanak a szájába, már nem éli túl. Nem is élte túl. Harmadnap úgy találták az ágyban egymásharapott ajakkal, még az álla sem esett le.

Akkor már chéderbe jártam és Rarica óvodába, keves időnk maradt egymás számára. Csak szombatonként voltunk együtt. De egy szombaton, amikor Rarica átment Fülöphöz és elfelejtett visszajönni, azt mondtam anyámnak: most vigyen engem Bábikához, vele akarok játszani a nagy barackfa alatt.

Anyám szomorúan nézett rám.

— Te nem tudod, hogy Bábika meghalt? — Meghalt? Nekem azt mondtátok, elment messzire.

— Hogy mehetett volna messzire, amikor már csak csoszogott.

— Akkor nem mondtátok nekem az igazat. Miért halt meg? — Mert már nagyon öreg volt.

— Ugy van fiam, Somborchik akarta. — Reb Jicchak a chédereben valami hasonlót mondott. Remegett a hangja és hosszú galambosz szakállja és gyulladt szemében égtek a könnyei, amikor héber mondatokba keverve mesélte, hogy Jákob meghalt, Mózes meghalt és Dávid király is meghalt. „De aki nem retteg Somborchitól”, folytatta ökölrázó haraggal, „az meghal fiatalon”. Enem nagyon megrémített. De a többi gyerek nevetett.

— Kinek van itt igaza? Átpártoltam a nevetőkhöz. Erre reb Jicchok sorra-verte az egész osztályt és engem is fülönlegyintett. Helyreállt a divánt hangulat. Mindenki sirt, ahogy Somborchik kívánta és a vén tanító megvált velünk elégedve.

— És ha máskor piszkál benneteket a sátn, hogy ilyen szent és komoly tárgyalnál a szemembe nevessetek, csak néztek a körmötök-re. Aki a körmeit nézi, a halálra gondol.

A módszer nem vált be, a tanács csak újabb ribilliót okozott. A gyerekek néztek a körmeikre és kitört belőlük a nevetés. És azontul, ha a sátn piszkálta őket, a szemük elé emelték a körmeiket és vihogtak, nevetészaj előtt guggol: Hé, nagyanyácska!

Persze, persze. Fázott szegény Bábika és nem talált az egész házból meleg zugot. Belebujt a kemencébe. Rég kinezte magának, hogy ide vonul vissza, ha a külvilág továbbra is oly elviselhetetlen marad. Most megette. Amikor kihúzták furcsa vigyor ült az arcán. A ráncai sötétebbek és kormosabbak voltak, mint valaha.

— Szép hely, meleg hely. — motyogta. — Já, jó, jó a mamuka óleben.

Még nem tudta milyen helyrehozhatatlan baleset ért a szép meleg helyen, a jó mamuka óleben. Amikor bemászott vagy talán amikora a lábánál fogva kivonul, kitért egy elülső

és Bumi bácsi arcóere is csak este volt reszelgős, reggel habot vert a reszelgősre és leborotválta. Bábika nem használt arckenőcsőt és nem borotválkozott. Bábika csak nyírfából égetett szentet használt: most a fogát. Azt hiszem a sok szénportól voltak olyan feketék a ráncai, de erről őt már nem lehetett észköztatni. „Bábikát semmiről se lehet többé leszoktatni”, magyarázta Zsiga bátyám, „mert Bábika már volt közben felott”. Zsiga bátyám már öt éves volt, a leendő felnöttekkel barátkozott és Bábikát már nem értette meg. De én akkor három éves voltam és Bábika kilencvenhárom.

Bábika miatt kerültem istenmel duzzogós viszonyba az Istennel.

Egy esős délután beállt hozzánk a nagyapám. A kezében nagy bot, a szemében nagy izgalom.

— Nem látjátok Bábikát? — kérdezi az anyám. — Mi van Bábikával? — Nem találjuk sehol. Előtűnt nyomtalanul. Már végigjártuk a szomszédokat. Senkise látta.

Az anyám magára kanyarította a nagy kendőt és a karjára emel. Veleindulunk nagyapával. Az apám még utánunk szól a kis fűszeres boltból: — A lakásban keressétek, ne a szomszédokban. Nem hián, hogy Bábika ilyen hűvös időben elhagyná a házat.

Az apám keveset beszél, de ha megszólal, gondolkodni és esődalkozni kell azon, amit mondott.

Az anyám nem megy a szomszédokhoz, hanem végigjárja a szobákat. Nyitogatja a szekrényeket, a láryok kelengvésládáit, felbontja az ágyakat, az ágyak alá kukkant: ott nincs Bábika. Lemegy gyertyával a pincébe, ott már voltak nagyapák, ő se lát többet. Kísiet az udvarra, belenéz a léncoskúba, istenőnz, hogy belesett volna. Szerencsére a nagy csaklyásrudak se találják ott semmit. De az istállóba, le a kertbe, vissza a konvhába. Anyám néz az asztal alá, néz a polok mögé, a falakon lógó fénylő rézedényekre: nem mintha ott meg lehetne találni Bábikát, de aki nagyon keres annak nezn kell mindenüvé. Felborítja a deszkákat, az üstöket, a mosóteknőket és a dagasztóteknőt. Figyel a kemence felé, mintha szólna ott a tücsök. De ez nem az ideje.

— Bábika, Bábika! — szólitgatja. Aztán megáll és fülel.

ról a vén melamed azt mondta, hogy rossz, rossz. ő maga a rosszra csábító. Rossz. Ezen sokat tündöttem. Hogy lehet rossz, aki megneveteti az embereket? Talán inkább az a Rossz, aki csak úgy szereti őket, ha sirnak.

A gondolat száz kusza formájában és formátlanságban gomolygott bennem, de nem beszéltem róla senkinek. Reb Jicchok azonban sejtette, hogy a gonosz óiál kodik körülöttem és Somborchik megbízásából nagyon szigorú volt hozzám. En a szívem minden keserűségével nebeztetem reb Jicchokra és kérlelhetetlen megbízójára.

Egy nap fujtam fájós körmeimet és azt mondtam Zsiga bátyámnak, aki elszökött kisérni a chéderebe, csak induljon egyedül, nekem fáj a hasam, a mama megengedte, hogy itthon maradjak. A mama a piacra ment bevásárolni, nem lehetett megkérdezni tőle, hogy igaz-e: Zsiga elment nélkülem. Probáltam hasfájást produkálni, nem sikerült. Nem mertem az anyám szemé elé kerülni. Bujkáltam az udvaron, néztem a földre, mintha keresnék valamit. Nagyon levert voltam. Hol a menekvés? Talán ha idézem a sátn, ez megpiszkál és felvidít. De hiába vizsgáltam a körmeimet, nem tudtam nevetni. Elbujtam a lomkamrában, hogy senkise lásson. Így keztem csendben maradni. Valami lármázott bennem és körülöttem. Valaki szorongatta a torkomat. Egtem fáztam, nyeltem, rettegtem. Világosan hallottam, hogy kiáltották a nevetet. Összekuporodtam és újra hallottam. Ahogy ma látom, Ádám komplex volt: kétségbeeset ten vitatkozom az Istennel, aki üldözött a hangjával és nyomkövetett. Az volt az érzésem, hogy a homályos kamra melyen elrejtőzött és a lilomok közül szememeltart. Ki kellett menekülnöm.

Az utcán felém jött a pisze Fülöp és ezt mondta: — Te se mentél chéderebe? Akkor gyere velem gombozni.

Az ajánlat csábító volt, már-már kaptam utána. Gombozni most nagyon jó volna. Lehetne veszekedni, ha Fülöp csalt és nevetni, ha én nyertem. De sokáig kerestem a zsebemben, majd meggondolásaim voltak.

— Most én nem mehetek gombozni teveled, — feleltem. — Most te mit csinálsz? — Kérdezte Fülöp.

— Azt nem mondatom meg akárhóknak. — Felsettém a lakásba, lehúztam a nagyszoba ablakát a zsalogáért, mert bántott a viláosság. Az árnyék is kintott és a fény is, amely pásztkában ringott végig a padlón és a padmalyon. Az óra a falon lóbalta fénylő ingáját és beszélt, beszélt hozzám. Héberül beszélt, nem értettem. De tudtam, hogy int és korhol. Ledobtam magam a diványra, behűnt szemmel vergődtem. Káromló szavak zúdultak ki belőlem, vad csúnya szavak, amelyekről nem is tudtam, hogy ismerem őket. Minden lehető és lehetetlen áttokkal szidtam az Istent. Mit akarsz tőlem? Miért jössz utánam? Miért avatkozol bele mindenbe? Akárhogy akard, hogy sirjak, azértse sírok. Ha reb Jicchok megver, akkor se... A sátnának van igaza. Hallk beszéltem, éppencsak hogy mozgattam a szájam, hogy más ne hallja, csak ő.

Bejött az anyám, viláosságot csinált s a homlokomra tette a kezét. Behívta apámat, hogy nézze meg, milyen égő, a szemem, azt hiszi, lázam van. Apám fölémhajolt, rázta a fejét.

— Semmi baja, csak kerüli a chédert. Kelj fel fiam. Kézenfogott és ingerkedőn vagy talán csak tréfásan szólott.

— Most elmegyünk az iskolába ketten. En már rég (Folytatás a 6-ik oldalon)

és Bumi bácsi arcóere is csak este volt reszelgős, reggel habot vert a reszelgősre és leborotválta. Bábika nem használt arckenőcsőt és nem borotválkozott. Bábika csak nyírfából égetett szentet használt: most a fogát. Azt hiszem a sok szénportól voltak olyan feketék a ráncai, de erről őt már nem lehetett észköztatni. „Bábikát semmiről se lehet többé leszoktatni”, magyarázta Zsiga bátyám, „mert Bábika már volt közben felott”. Zsiga bátyám már öt éves volt, a leendő felnöttekkel barátkozott és Bábikát már nem értette meg. De én akkor három éves voltam és Bábika kilencvenhárom.

Bábika miatt kerültem istenmel duzzogós viszonyba az Istennel.

Egy esős délután beállt hozzánk a nagyapám. A kezében nagy bot, a szemében nagy izgalom.

— Nem látjátok Bábikát? — kérdezi az anyám. — Mi van Bábikával? — Nem találjuk sehol. Előtűnt nyomtalanul. Már végigjártuk a szomszédokat. Senkise látta.

Az anyám magára kanyarította a nagy kendőt és a karjára emel. Veleindulunk nagyapával. Az apám még utánunk szól a kis fűszeres boltból: — A lakásban keressétek, ne a szomszédokban. Nem hián, hogy Bábika ilyen hűvös időben elhagyná a házat.

Az apám keveset beszél, de ha megszólal, gondolkodni és esődalkozni kell azon, amit mondott.

Az anyám nem megy a szomszédokhoz, hanem végigjárja a szobákat. Nyitogatja a szekrényeket, a láryok kelengvésládáit, felbontja az ágyakat, az ágyak alá kukkant: ott nincs Bábika. Lemegy gyertyával a pincébe, ott már voltak nagyapák, ő se lát többet. Kísiet az udvarra, belenéz a léncoskúba, istenőnz, hogy belesett volna. Szerencsére a nagy csaklyásrudak se találják ott semmit. De az istállóba, le a kertbe, vissza a konvhába. Anyám néz az asztal alá, néz a polok mögé, a falakon lógó fénylő rézedényekre: nem mintha ott meg lehetne találni Bábikát, de aki nagyon keres annak nezn kell mindenüvé. Felborítja a deszkákat, az üstöket, a mosóteknőket és a dagasztóteknőt. Figyel a kemence felé, mintha szólna ott a tücsök. De ez nem az ideje.

— Bábika, Bábika! — szólitgatja. Aztán megáll és fülel.

Hallani valami halk nyöszörgést. Mintha messziről, vagy valahonnan a padló alól érkezne.

És anyám már a kemencezaj előtt guggol: Hé, nagyanyácska!

Persze, persze. Fázott szegény Bábika és nem talált az egész házból meleg zugot. Belebujt a kemencébe. Rég kinezte magának, hogy ide vonul vissza, ha a külvilág továbbra is oly elviselhetetlen marad. Most megette. Amikor kihúzták furcsa vigyor ült az arcán. A ráncai sötétebbek és kormosabbak voltak, mint valaha.

— Szép hely, meleg hely. — motyogta. — Já, jó, jó a mamuka óleben.

Még nem tudta milyen helyrehozhatatlan baleset ért a szép meleg helyen, a jó mamuka óleben. Amikor bemászott vagy talán amikora a lábánál fogva kivonul, kitért egy elülső

APRÓHIRDETÉSEK

ADAS- VETEL

VARRÓGÉP MERKAZ (központ) vétel, eladás. javítás, kimondottan szaküzlet. T. A., Bét Lechem 8. Becélel suknál. A 2

Uj selyempelypaplan és 35 literes villanymosófazék eladó. Szendrő, Jeruzsálem, Abarbanell 18. A78

Varrógépet keresek azonnalra. Ár mellékes. Bergmann, Tel-Aviv, Ben Jehuda 14., udvarban, (11-1). A47

Gyönyörű pelypaplanok, két férfiöltöny, mind egész új, eladók. Tel-Aviv, Émek Jezreel 65. fdszt., Hirschl. A62

Liftet, jó állapotban levőt, vennék. Givátajim, POB 2. A63

Kozmetikai nyugagy — Wapopor Wio és egyéb kellek eladók. Lefkovits, Kfar Hakormim, Migdal Askalon, FOB. 17. A56

Vasagykak, legjobb legolcsóbbak Adler testvéreknél Tel Aviv, Nachlat Benjamin 122. Rendeléseket, javításokat vállalunk. A21

Pelyhet, tollat legmagasabb árban vesznek. Paplankészítést vállalok. Weingarten, T. A., Rotschild 60. A14

Varrógépet „Singer”-t vesz eladó. Ing Hirschensohn, Jaffa, Bustrus 12. A5

Hársonya-szemfelszedőgép, eredeti „Vitos-Desmo” gyári új, 1952-es modell, különösen jutányos áron átadó. Cim: Varrógép Merkáz, Tel-Aviv, Bét Lechem u. 8. sz. (King George sarok.) A52

Keltetőgépek, csibemelegítők minden nagyságban kaphatók garanciával, olcsón: Bergernél, Jehudai, Bialisztok mellett. A45

Sürgősen eladó: közepertmetűre szabott női macskabunda. „Bunda” jellegére a kiadóba. A44

Süllyesztős szekrény-varrógép, továbbá gumiarú játékgépek és szemüvegkeretgyártó gépek eladók. — Ruttkai, Kfar Szaba, Hacrot Hadar Alef 3. sz. A33

KÜLONFELE

Irógépet — új, magyar billentyűs — bérbeadnám. Címek: „67” jellegére a kiadóba. A67

Keltetőgépek automata forgatóval, csibemelegítők minden nagyságban. Guttman-Robitsch, Tel Aviv, Erlanger u. 2. Albus jég-szekrényüzem. — Tachana Merkázintál, Szakszerű javítás. A16

BABAKLINIKA! Celluloid és mindenféle törött baba javítását vállalom. Tel Aviv, Rotschild 60. A12

Lakásköltöztetés, csomagolás, beraktározás, vámolás: OREX-Transport, Jeruzsálem, Ben Jehuda 6. A10

Chromex ezüstözés, nikkelezés, aranyozás, krómozás garanciával. Chromex, Tel Aviv, Israel Nagara u. 11. Hefzi-Bah mögött. A7

Szörmejavítást, átdolgozást vállalok olcsón, garanciával, elsőrendű szicsmester. Lev. lap-hívásra házhoz megy. — Cim: Tel Aviv, POB 3448. A 48

Dunnájából pelypaplant készítek, vattapaplanját jutányosan átalakítom. Tollat vesznek. Weiszmann, T. A., Dizengoff utca 118 szám. A 7562

Apolónó ellátásra vállal bérbit, vagy gyermeket. Nyugalmas otthon. Glasmann Kol-Bo, Kfar-Szaba. A32

LAKÁS - BÉRLET

Cfrati egyszobás, komfortos, balkonos szikunlakásomat elcserélném Tel-Aviv környékére. Érdeklődni: Matracuizem, Jaffa, 342. utca 3 sz. (Posta mellett). A75

Lakást, örökklakást, üzletet, raktárt Tel-Aviv, Rámát-Gán és környékén gyors és biztos eredménnyel közvetít: E. Herzfeld, Tel-Aviv (új cím!) Tschernichovsky (Becélel)-u. 6/I. em. (10-1, 4-6). A15

Lakást, májít-mesutafót, üzletet, raktárt gyorsan, szigorú diszkreációval közvetít: „Express”, T. A., Merkáz Báál Meláchá 5., első emelet. Felfogadás: d. e. 10-1, d. u. 4-7-ig. Telefon: 66760. A13

Lakást, üzlethelyiséget akar? Forduljon: Ringel Sándor közismert közvetítő irodájához, Tel Aviv, Nachlat Benjámin 39. A6

Lakását bérbeadja, eladja gyorsan és kedvezően Münz Elenberg és Tsa útján. Tel Aviv, Javne u. 34. Telefon: 62514. A 4

Alkalmi áron eladók 2-3 szobás lakások Tel Aviv-Cafonban Kiadók 1-2-3 szobás lakások Tel Avivban és környékén. Alexander G., Tel-Aviv, Alija u. 1. II. emelet. A 53

Bérbeadók 1-2-3 szobás lakások. Eladó másfél szobás, földemmel Síkun Dan mellett, IL 3200. — Ha átadó lakása van, forduljon Goldenberg irodához, Tel-Aviv, Hár Szináj u. 3. (A Nagytöplommal szemben). A46

Haifai apróhirdetések

Fürst Melitta zongoratanárnő még néhány, kizárólag tehetséges növendék oktatását vállalja. Gyakorlási lehetőség van. Cim: Haifa, Herzl-ut. 51., udvarban. A77

Női bunda, hosszú és rövid, clesón eladó. Körösi, Haifa, Madregot Hanevium 14. Bét-Churi. A74

Damaszt- és kézimunka-abb-olások, különböző méretben eladók. Schmetterné, Kfar Ata, Bét Herschl. A71

2 fiatalembernek butorozott szoba Hadaron kiadó. Haifa, Tel. 4404. „Prager”. A7926

SZABÁSZATI - TANFOLYAM. Legújabb, legbizsabb módszerek (ruha, kosztüm, kabát). Konfekció és mértékre. Szabásminta készítés, modellírozás. Beiratkozás 3-5-ig. Neugröschl Ilus dipl. szabász. Haifa, Arlosoroff u. 80. Tel. 3383. A54

Exisztenciával, lakással rendelkező, 30 éves férfi elvén csinos, intelligens nő, aki 5 éves fiacskájának jó anyja lenne. „14” jellegén. Uj Kelet, Haifa, Shapira-u. 13. szám. A59

Pehely- és vattapaplan, párna, dunyha készítése. Rosenberg és Gottlieb, Haifa, Hamalachim 29. sz. szuterén. Pelyhet, tollat veszünk. A7

Detektívregénytől a legmodernebb irodalomig megtalál mindent SAMUEL kölcsönkönyvtárban. — Könyveket vesznek. Haifa, Herzlia 7. udvarban. A19

Vesznek magyar könyvet könyvtárt. — Modern Magyar Kölcsönkönyvtár, Haifa, Herzl 61. Signon. A 3

Rosenfeld György szobafestő, bútorkészítő vállalkozója. Részletfizetési kedvezmény. Haifa, Kocha-i-drogéria, Herzl utca 64. A7880

Levelezés - házasság

Szépén berendezett saját házál rendelkezem; férjhez mennék keresettel bíró, jobb érzésű hatvanasos „1-10” jellegén, Uj Kelet Haifa. A72

52 éves, sikunjosult, önálló iparos házasság céljából megismerkedne 34-35 körüli alacsony, molett nővel. „1-8” jellegén, Uj Kelet, Haifa, Shapira u. 13. A61

30 éves, jó családból származó elvált asszony megismerkedne házasság céljából lakással és jó egzisztenciával bíró férfivel. „30-40-ig” jellegére a kiadóba. A51

58 éves, csinos, fiatal külsejű, jóméglelésű, intelligens, rendszerető, szorgalmas jó háziasszony, gyermektelen özvegy, keresi magához illő úriember ismeretségi lakással, egzisztenciával, házasság céljából. — „12-94” jellegére, Uj Kelet, Haifa, Shapira 13. A50

Lakásom, biztos megélhetésem van; feleségül vennék 35-ig szolid, házias nőt, aki nyugodt otthonra vágyik. „Mazal” jellegére a kiadóba. A 55

Csinos tisztviselő öröklakással, keresi jóméglelésű, finomlelkű intellektuel ismeretségi 35-ig, házasság céljából Részletes leveleket „333” jellegére a kiadóba. A 26

Akadémiát végzett, jóméglelésű, jóléti, erdélyi, 45 éves, sokoldalú, ipar és kereskedelemben jártas, volt kereskedő és tanár, jelenleg tisztviselő, — házasság céljából megismerkedne hozzáillő, gyermektelen, csinos hölgyvel. „Benőülést előnyben részesítené” jellegére a kiadóba. A35

27 éves mosávník, biztos egzisztenciával, magához illő feleséget keres. „Gondtalan élet” jellegére a kiadóba.

Gyermeektelen, de gyermeket szerető, lakással rendelkező, 26-30 év közötti csinos hölgy ismeretségi keresi nagyon jól kereső férfi házasság céljából. „12-82” jellegén haifai fiökkiadóba, Shapira 13. A 29

28 éves tisztviselő, berendezett lakással Jaffán, biztos megélhetéssel, 20-25 éves rendes, vallásos érzelmű, csinos leány ismeretségi keresi házasság céljából. — Leveleket: Jaffa, POB 77 címre kér. A 30

38 éves fiatalember, Tel-Aviv központjában bevezetett üzlettel, keres házasság céljából csinos, jóérzésű, házias, irvítill beszélő nőt 32-ig, lehetőleg lakással. — „Megértés” jellegére a kiadóba. A31

BESZERZÉS

Menyasszonyi ruha, fátoly, szörmekepek kölcsönzése, szállított áron. — Salon Tova, Tel Aviv, Lilienblum utca 18. A54

Könyvek — könyvtárak

BAT-JAMBA magyar kölcsönkönyvtár nyílt, Jeruzsálem-utca 2. sz. alatt. Válogatott legújabb könyvek. A79

Kochovtiak figyelem! Magyar kölcsönkönyvtáramat megnyitottam Foto Studio Baby helyiségében, a posta mellett, Jakov-u. 7. Springer Gyuláné. A7909

Jó könyvet szeret olvasni? HADASH! — Manheim szótárak? HADASH! — Eladó könyve van? HADASH! — A legjobb kölcsönkönyvtár HADASH! T. A., Hajarkon 59. Allenbytől hatodik n. A8

JÓ ÉS ÚJ KÖNYVEKET olvashat Jámbor Eliseva kölcsönkönyvtárból. T. A., Allenby 84. udvarban. Könyveket a legmagasabb áron vásárolunk. A 1

Textilgyáros fiatal, bájos lánya, férjhezmenne. Intelligens, jócsaládból való férfi forduljon

ICHUD HALEVAVOT házasságközvetítő irodához. Vezető: ALIZA. Tel-Aviv, Petách-Tikva út 38. sz., Tachana Merkázintál, Bét Adarral szemben D. e. 12-2, d. u. 6-9-ig.

BUTOR kényelmes részletre T. A., Ehrlinger u. 1. sz., Táchaná Merkázintál, Atara-kávéházzal szemben **Reklamiek magyar modellek után. Nagy választék luxus-, népi- és lakó-bútorokban.** O L C S Ó Á R A K.

Bécsben és Budapesten 18 éven át működött **kozmetikai szalon.** Modern arcapolás, szempillafestés, végleges szőreltávolítás rövidhullámmal. **LA BELLA** Dr. Kovács Elemérné T. A., Jehuda Hálévi 104.

Előfeszített zsàkszőnyeg fonállal együtt, nagyválasztékban kapható. **L A S Z T,** T. A., SHEINKIN 14. sz.

Konfekciógyár tulajdonosa, új olé ezúton keresi modern, intelligens, vallásos, varri tudó, 20-28 éves leány ismeretségi házasság céljából. Válaszokat: Tel-Aviv, FOB. 866. címre. „No 401” jellegére kér.

KERESESEK

Tehel Györgyöt, szül. Székesszék, keresi Tehel László Washingtonból. Cim: Winkler, Tel Aviv, rch. Harkon 321. II. em. A36

Nyirgebelek figyelmébe! — Fränkel Bernát és a Grünwaldok lezárt magáztait keresi Fränkel Máli leánya. Akik tudnak róluk, kérem, értesítsenek: Roth Edmund Kfar Ata, Máábárá B., 82. A 49

Godstein Györgyöt (Nyirgebelek), Budapestről 1944-ben alijázott (Egyiptomból 1946-ban irt), keresi Lázár Ignác, Tivon, Sikun Olim 15/11. A73

LLAS - FOGLALKOZAS

Perfekt géphimzőnő vállal mindenféle géphimzést, konfekciót is. Sporn, Kfar-Ata, Sikun Bulgarim 280/3

Gyermekek szerető, 38 éves, intelligens asszony nevelőnőnek elhelyezkedne. „Anyahelyettes” jellegére a kiadóba. A80

Fodrásznót keres azonnal Szalon Bursztyn, T. A. Tselenov u. 2. A64.

Fűszerüzlet keres megbízható alkalmazottat(nőt). „Sinapa. „Givát Rámabán” jellegére a kiadóba. A68

TÁRS

TelAvivhoz közeli nagymódban levő kötőde üzletnyitáshoz tőkéstársat keres. „Triko” jellegére a kiadóba.

Kfar-Szabán levő nagymódban tőkéstársat keresek. Erőáram van. „Társ” jellegére a kiadóba. A65

OKTATÁS

UJ KURZUS kezdődik a Vogel-tánciskolában, T. A., Allenby 116. sz. - Tel. 6040. Magánórak. - Oktatás magyarul is. A22

A Szochnut nem tud u'abb deportálásokról Magyarországon

Magyarország kilépett az UNESCO-ból

London (STA). - A Daily Telegraph jugoszláviai tudósítója magyarországi menekültek elbeszélése alapján közli, hogy Szegedről tömegesen telepítik ki a zsidókat.

A menekültek azt állították az újságíróknak, hogy a munkaképes szegedi zsidókat oroszországi munkatáborokba küldték, ahol lassú tőmeghalál vár rájuk. A többieket a Magyarország északkeleti, a Szovjetunióval határos részein épített koncentrációs táborokba szállították.

A Szochnut szóvivője a csütörtökön Jeruzsálemben megtartott sajtókonferencián kijelentette, hogy a lapokban a magyarországi zsidók deportálásával kapcsolatban megjelent híreket a Szochnutnak nem áll módjában megerősíteni, mert nincsen tudomása arról, hogy mikor és milyen méretben

Nagy a felzudulás a hisztadruti iparvállalatok kiöregedett munkásai köreiben

Politikai vádak az adminisztráció mesterséges felduzzasztásáról

Tel-Aviv (Az Uj Kelet tudósítójától). A Hisztadrut gyáripárban foglalkoztatott 23 ezer munkás részt kér a felzudulásból és részt akar venni a gyárak vezetésében is, — mondotta tegnap J. Meshel szakszervezeti titkár a hisztadruti gyáripár alkalmazottainak országos kongresszusán.

A kongresszus résztvevői közül sokan arról panaszkodtak, hogy a munkában kiöregedetteknek azt mondta az igazgatóság, „megtetted a magadét, most már mehatsz”. J. Meshel, aki a szakszervezet részéről felelős ezekért a munkásokért, be-

Hamis címe re hozatott rádiókat adott el a fekete piacon

A letartóztatott telavivi kereskedő beismerte csempészési üzemét

A gazdasági rendőrség csütörtökön letartóztatta egy telavivi villanyfelszerelési üzlet tulajdonosát, mert azzal gyanúsítják, hogy néhány tucat rádiót és egy tónna súlyú villamossági cikket csempészett az országbá.

A csempészést a telavivi postahivatal rádióengedélyosztályának egyik tisztviselője leplezte le. A tisztviselő ismerte a kereskedőt és amikor látta, hogy egy idegen ember nevet írta alá egy rádióengedély-kérvényre, azonnal értesítette a rendőrséget, amelynek közgei ki-

A munkanélküliség fokozódását jósolja a munkaközvetítő irodák központi főtinkára

„Már ma vannak közöttünk olyanok, akik valósággal éheznek”

Tel-Aviv (Az Uj Kelet tudósítójától). J. Milstein, a munkaközvetítő irodák országos központiának főtinkára, tegnap drámai hangú felhívást intézett a kormányhoz a munkanélküliség enyhítésére. Milstein beszéde a szakszervezeti titkárok értekezletén hangzott el, amely erélyes hangú határozatban követeli a munkanélküliség további terjedését megakadályozását. „Már vannak közöttünk olyanok, akik valósággal éheznek, — mondotta Milstein — és sokezer azoknak a száma, akik hetekig, sőt hónapokig munka nélkül vannak.”

A továbbiakban arra kéri a sajtó képviselőit, hogy ne túlozzák el a munkanélküliségről szóló híreket. — Vannak lapok, amelyek 40-50 ezer munkanélkülről írnak, a valóság éppen elég szomorú — mondotta — nem kell tehát még sötétebbre festeni a képet.

J. Milstein szerint jelenleg 16.500 a napi munkanélküliségi átlag, de ebben nincsenek benne azok, akik he-

kezdődtek meg a deportációk és hogy egyáltalán deportáltak-e zsidókat Magyarországról.

Páris (AFP). A magyar kormány tegnap hivatalosan közölte az UNESCO igazgatóságával, hogy Magyarország kilép az UNO népevelési, tudományos és népevelési, tudományos és kulturális szervezetéből. — Molnár külügyminiszter azt írja jegyzékében, hogy Magyarország nem maradhat tagja olyan szervezetnek, amely felvette Franco tábornok fasista kormányát, valamint Délkorea, Cambodia, Vietnam és Laosz bábkormányait, mig ugyanakkor megtagadta a nagy kínai népi demokráta köztársaság felvételt tagjai sorába. — Ezek a tények szerint bizonyítják, hogy „az UNO megcsalta a békeszerető népek reményét és az amerikai háborúra uszító politika eszközevé vált.”

jelentette, hogy a jövőben a szakszervezet nem fogja ezt tőrni az igazgatóságok részéről, annál is inkább, mert „ezt az ipart a munkások építették, a munkások pénzéből a munkások számára”.

A kongresszus vitáinak „meleg” percei is voltak, amikor a Mappam-képviselők olyan vádakot hangoztattak, hogy egyes hisztadruti gyárak adminisztrációját mesterségesen felduzzasztják, ahová protekciókat ültetnek be. A Mápához tartozók élesen tiltakoztak a vádak ellen.

szálltak a helyszínre és le-tartóztatták a kereskedőt. A nyomozás folyamán a kereskedő beismerte tettét és elmondotta, hogy a nyár folyamán meglátogatta Pátonna súlyú villamossági cikket csempészett az országbá.

A munkanélküliség fokozódását jósolja a munkaközvetítő irodák központi főtinkára

„Már ma vannak közöttünk olyanok, akik valósággal éheznek”

tenként csak 2-3 napot dolgoznak. Ma már egész sor iparág esett ki a termelésből, mint például az építkezés, építőanyaggyártás és segédiparai, a gyógyszeripar és nagyrészt a fémipar is. Ezek a gazdasági ágak „pro dukáltak” a munkanélküliség zömét. A 16 és félezer munkanélkülinek a fele a vidéki helységekből, másik fele pedig a nagyvárosokban tömörül. Milstein azt jósolta, hogy a legközelebbi napokban tovább fog duzzadni a munkanélküliek serege.

— Kétezer méter vásznat és flanelt loptak az egészségügyi minisztérium raktárából. Az egészségügyi minisztériumnak a jaffai 26-ik utcában levő raktárát a csütörtökre virradó éjjel feltörték és a tolvajoknak sikerült kétezer méter fehérvasznat és flanelt elvinni. A rendőrség véleménye szerint a tolvajok letörték a zárat és így sikerült nekik a raktárba behatolni.

-HIREK-

5713 Tévét 15, péntek
1953 január 2.
Gyertyagyújtás ideje: 4.28
5712 Tévét 16, szombat
1953 január 3.
Heti szakasz: Vájhij
Szombat kimenetele: 5.22.

Előfizetési díj belföldre,
egy hónapra IL 2.100

Fiókok:
Haifa, Shapira 13, tel. 2453
POB 4094.

Jeruzsálem, Javetz-utca 2.
(Eggeddel szemben.)
Videli orsz. főmegbízott:
Alexander könyvkiadó- és
lapterjesztővállalat, T. A.
Rechov Hanavim 11.

Dov Jozsef miniszter
Párizsban tölti szabadságát.
Dr. Dov Jozsef tárca nélküli
miniszter tegnap hajnalban
felségével együtt az El-Al
gépen Párizsba repült. A
miniszter egy hónapig ma-
rad külföldön. A luddi re-
pülőterre Th. Kollek minisz-
terelnökségi államtitkár, E.
Avriel pénzügyi államtitkár
és más magasrangú állami
tisztviselők kísérték ki a
minisztert.

Komoly Ottó emlékest
a Makkábeában. A Makká-
bea volt budapesti cionista
egyetemi hallgatók egyesí-
lete vasárnap este 6 órakor
Komoly Ottó emlékestet tart
a Passage kávéház kü-
löntermében (Allenby u. 11).
Szólal Boneh-épület). Beve-
zetőt mond dr. Engelberger
Dezso, míg dr. Sipos Jenő,
Komoly Ottó emlékestet tart
a Passagé kávéház kü-
löntermében (Allenby u. 11).
Szólal Boneh-épület). Beve-
zetőt mond dr. Engelberger
Dezso, míg dr. Sipos Jenő,
Komoly Ottó emlékestet tart

A nyilasidőkben hősi halált
halt Komoly Ottó mérnök.
A magyarországi cionista
szervezet akkori elnöke, a
Makkabea legrégebb tagjai
közül való volt.

**Salamon Mihály a Bné
Herzl emlékestjén.** Január
5-én, hétfőn este fél 8 órakor
rendezi meg a „Bné Herzl”
gyásznapélyt, amelyen a
magyar zsidóság mártírjai
ról és különösen Komoly
Ottóról, a MCSZ volt elnöké-
ről, Weisz Arturról, a legen-
dás hírű Vadász utcai vé-
dett ház vezetőjéről és Hun-
wald Simcháról, az önfel-
áldozó ifjúsági vezetőről fog-
nak megemlékezni az ünne-
pi szónokok: dr. Herskovits
Fabián, Salamon Mihály és
Szamosi László. — A gyász-
napély Bisseliches Mózes
megnyitóbeszédével kezdő-
dik, majd meggyújtják a
gyázmécseseket. — A gyász-
napélyt a Bné Herzl új
helyiségében (Náchlát Ben-
jámin u. 15. sz., II. emelet)
tartják meg.

Dr. HERMANN RUDOLF
orr-, fül-, gége-szakorvos új
címe: Haifa, Pevsner 37. sz.
Tel. 2681.

**Az orvosok új fizetési
osztályása életbe lépett.**
Szerlin egészségügyi minisz-
ter és Lévi Eskol pénzügy-
miniszter tegnapi tanácsko-
zása után az egészségügyi
miniszter utasítást adott,
hogy az állami orvosok de-
cemberi fizetését már az
ujjonnan megállapított fi-
zetési osztályok szerint telje-
sítsék.

Közérdekű közlemény

Értesítés a GADNA-tagok
(előképzősek) részére
Felszólítjuk a GADNA ös-
zes fiú- és leánytagjait,
hogy amikor a sorozási iro-
dában sorozás végett jelent-
keznek, saját érdekében
vigyék magukkal GADNA-
könyvecskéjüket (Pinkász
Gádnái).

A hadügyminisztérium
mozgósítási osztálya

Szétágazó kommunista kemhalozatot tártak fel a Mapam kibuc szervezeteiben

Hogyan szivárogtak ki a legbizalmasabb értesülések a Kol Háám szerkesztőségéhez?

Tel-Aviv (Az Új Kelet
tudósítójától). — A Kibuc
Arci és a Kibuc Meuchad,
a Mápámhoz tartozó két
nagy kibuc szervezet veze-
tőségei tegnap minden kétsé-
get kizáróan megállapították,
hogy a kibucokban il-
legális kommunista sejtek
működnek, amelyek az izra-
eli kommunista párt köz-
pontjától kapják utasításait.

Erre úgy jöttek rá, hogy
a Kol Háám szerkesztősége
olyan intern értesüléseket
szerzett a kibuc szerveze-
tek vezetőségeinek bizonyos
ténykedéseiről, hogy
azokat csak olyan szemé-
lyek szolgálhatták, akik
maradéktalanul élvezik a
szervezetek bizalmát.

A kommunisták által „be-
épített” személyek arról pa-
naszkodtak a kommunista
pártnak, hogy úgy a Kibuc
Arciban, mint a Kibuc Me-
uchadban különleges bizto-
ságokat létesítettek „a kom-
munizmus elleni harcra.”

A Kol Háám tegnap arról
számolt be, hogy a Somer
Hácár kibuc szervezetei-
ben Jákob Cházán, Jie-
chák Pátis és Natan Pe-
led-féle hármast bizottság

fűstől ki a kommunista-
kat,

míg a Kibuc Meuchad Jisz-
raél Geller főtitkár, „a régi
antikommunistát” bízta meg
a kommunistaellenes tevé-
kenység megszervezésével.

A Kol Háám úgy tudja
hogy Geller mindenekelőtt
a magyarszarmazásu ta-
gokból álló Jád Cháná ki-
bucban fogja megkezdni
munkáját, ahol igen erős
a Sznéh-Rifin-féle tábor.

A lap azt is tudja, hogy
Eliezer Rosenfeld (aki Bu-
dapestben volt sliach 1943-
48-ban és „Eliezer Warsaw-
szki” néven szerepelt), a
Mápám nagytanácsának ül-
sén tartózkodott a szava-
zástól, de tulajdonképpen dr.
Sznéhvel tartott, Jád Cháná
kibuc azonban ezt rosszné-
ven vette „őle és szemé-
retették, hogy miért nem
szavazott Sznéhvel és Rifin-
nel.”

Bár a Kibuc Arcinak most
Szárriban folyó tanácsko-
sairól eddig nem szivárogt
ki semmi, a Kol Háám
mégis tudni véli, hogy ott
„nagy leszámlás” folyik
Rifin és Sznéh híveivel
és nem fognak visszariad-
ni attól sem, hogy a ki-

buétagok százeit kizárják
és elkeressék a földjeik-
ről, csak azért, mert Sznéh
aivei.

— állítja a kommunista bi-
vatalos lap.

A kommunistáknak a ki-
bucokban folytatott akna-
nunkájára egyébként jellem-
ző, hogy Eli Löbl, akit most
zártak ki Nirim kibucból, a
„egaprólékosabb utasítá-
sokat kapta arra vonatkozóan
is, hogy milyen cikkeket ir-
on és milyen témáról. Löbl,
aki újságíró és az Al Há-
mismár franciaországi leve-
lezője volt hosszú ideig, ep-
pen leleplezése előtt utasi-
tást kapott egy cikk meg-
írására, amelynek a kom-
munista párt román nyelvű
„folyóiratában kellett volna
megjelennie. Miután megír-
ta a cikket, elküldte „fele-
tesének”, aki részletes iri-
tikát gyakorolt a cikk re-
lett és egyes részletek át-
dolgozását utasította. Egy
másik alkalommal pedig
Löbl ajánlott egy cikktémát
amelyet a „felettes” túlé-
méletinek tartott és követel-
te, hogy foglalkozzék „gya-
korlatibb dolgokkal”.

-SPORT-

A hétvégi sportesemények
új színnel gazdagodnak: a
telavivi Hápoél birkózóver-
senyt rendez, az első ilye-
mű versenyt az ősszel meg-
indult évadban. Ugyancsak
a Hápoél vállalkozott a tel-
avivi Bétárral társulva ökol-
vívó verseny megrendezésé-
re is, amely — sajnos — e-
gészen szűk körű, mert azon-
csak a két rendező egyesü-
let versenyzői mérik össz-
tudásukat. A Makkábi sport
központja kosárlabdabajnok
ságot folytatja pénteken es-
szombaton. A forduló érde-
kességét növeli, hogy már
az elsőosztályú férfiscapa-
tok is sorompóba állnak.
Sok szereplője lesz a Mak-
kábi első ezévi kézilabda
seregszemléjének is, amely
a bajnokság főpróbájának
kiszül.

A labdarúgó fronton még
nem sikerült a békét hely-
reállítani. A két sportköz-
pont között megszakadt az
együttműködés és ez meg-
látszik a lekötött barátsá-
gos mérkőzések szereplő-
nek megválasztásában is. A
Makkábi és Hápoél egymás-
sal nem mérkőznek és így
saját kereteiken belül keres-
nek ellenfelet. Erősen fej-
ment az ázsíjja a semleges
csapatoknak, a Bétár egyú-
teseinek, amelyeket mindket-
szembenálló fél szívesen in-
meg tréningpartnernek.

A Hápoél birkózóversenye
Ma este 8 és fél órakor
rendezi birkózóversenyt a
telavivi Hápoél a Náchmani
u. 4 alatti tornateremben.
A rendező egyesületen ki-
vül résztvesznek a haifai és
Píriát-cháimi Hápoél, va-
mint a Kaduri mezőgazda-
sági iskola birkózói.

Jeruzsálemi mozik műsora

STUDIO: FÉNYES GYÖZ FLEM. Artur Kennedy

STUDIO: A KAPITÁNY FÉNYESEGE, John Lesly

„CENTRAL”
L O M B A R D
T. A. Allenby 87. 1. 6.
Ékszerre és minden értékre
149—152-ig, 145—16-ig.

ROSENFELD
T. A., Dizengoff u. 140
Művész reprodukciók.
A legjobb izráeli festők állandó tárlata

Egyiptom átengedett egy Izraelnek szóló eritreai husszállítmányt

Az abesszin kormány in-
tervenciójára az egyiptomi-
ak átengedtek a Szuézi csat-
ornán egy a Massana ki-
kötőből Haifára irányított
eritreai husszállítmányt. A
hajó érkezését mára várják
Haifára. A jelek szerint az
Incode társaság, amelynek
élén Jákob Meridior v. Ché-

Tűzoltás közben fe'robbant egy dinamitraktör Valparaisóban

Több mint 35 halottja és 400 sebesültje van
az újví katasztrófának

Valparaiso (UP). A nagy-
cselrei kikötőváros újví ün-
neplése borzalmas szeren-
csétlenséggel végződött. A
kora hajnali órákban a ki-
kötő közelében tűz ütött ki,
amely nagy sebességgel ter-
jedt. A nézők hatalmas tö-
mege gyűlt össze a tűz kör-
nyékén, amikor a lángok
elérték egy dinamitraktört,
amely fe'robbant.

Allamcsiny készül Szíriában?

(Első oldali cikk folyt.)
leni összeesküvést, amelybe
számos magasrangú tiszt is
bele volt keverve. Az ös-
zeseesküvők állítólagos terve
szerint Husszein Halad ta-
bornoknak, a Damaszkusz
melletti állomásozó páncélos
brigád parancsnokának ju-
tott a szerep, hogy
amint Sisakli visszaérke-
zik Kairóból, elfoglalja a
szír fővárost és eltegye
láb alól a diktátort.
Allítólag a vezérkar fő-
szárnysegéde és a katonai
hírszolgálat parancsnoka
valamint Sisakli közvetlen
környezetének több tisztje
is az összeesküvők mellé
állt.

Megbízható hírek szerint
letartóztatták Sisakli só-
gorát, Ahrám Hauranit is,
aki a fasiszta beállított-
ságu szíriai szocialista
párt vezető embere.

Azzal vádolják, hogy kihasz-
nálta a Sisakli és Hadad
tábornok közötti ellentete-
ket és ő vette rá Hadadot,
hogy megkísérlje Damaszk-
kusz elfoglalását.

Hir szerint a dühöngő Si-
sakli ezredes elővezette
Szalah Eddin Bittárt, az is-

Felemeltek a petróleum és a benzin árai

A mai nappal ismét fel-
emelték a petróleum és a
benzin árait. A petróleum
ára 15 literenként 870 pruta
az eddigi 810 pruta re-
lyett. A benzin új ára 19
pruta literenként az eddigi
130 helyett. A benzin áranak
emelése, a hivatalos közle-
mény szerint, az autóbusz-
vállalatok kiadásaiiban csak
másfél százalékos emelke-
dést okoz.

Visszaad'ák egy náci nagy poros vagyonát

Bonn (STA). — A szövet-
és hatalmak ellenőrző bi-
zottsága teljes egészében jo-
váhagyta Friedrich Flick
náci nagyiparos vagyonvisz-
származtatási kérését. A
gyárost Nürnbergben 7 évre
ítélték kényszermunkások ki-
használása és meghódított
országok kirablása miatt és
azért, mert az SS-kötélékébe
tartozott.

Az ellenőrző bizottság el-
fogadta Flicknek azt a ja-
vaslatát is, hogy acélgyára-
nak tulajdonjogát fiának
adják át, míg ő maga 11 mil-
ió fontsterlinget kap két
szénbányájáért, míg vagyo-
nának többi része fölött za-
badon rendelkezhet.

London (STA). — A Men-
delssohn bankcsohad tulaj-

donát képezo és óriási érte-
ket képviselő képgyűjte-
mény egy részét, amely Ma-
net, Rembrandt és más nagy
művészek alkotásait foglalta
magában, sikerült kimenteni
Németországból. Lilian
Looke amerikai ügyvédnö,
akit a család megbízott a
gyűjtemény megszerzésével,
két éven keresztül tartóko-
dott Európában, hogy kinyo-
mozza az elrejtett értékek
hollétét. Eddig csak a kin-
csek egy részét találták meg,
ezenkívül pedig az ügyvéd-
nő egymillió dollárt adott
át készpénzben a Mendels-
sohn-családnak és reméli,
hogy kutatásainak befejezé-
sével további egymillió dol-
lárt tud visszaszerezni.

PENZI folyósít LOMBARO TIFERET
T. A., ROTSCCHILD 31. Tiferet-ház. Telefon: 4976.
Ékszerre és minden értékre.
Vezető RAJNA DÁVID ékszerész,
a budapesti állami zálogházak volt becsüese. (8—5-ig)

INDIG Jolszabott férfiruhák mérték
S Z A L O N elegáns kosztümök után
JAFFA, 299-es utca 6. Discount-bank mögött.

HABARAK BUTOR
TEL-AVIV, HECHALUCIM 42
RESZLETRE IS Szalonbutorok
Uj es használt Modern patent
butorok rekamiék
C S E R E E L A D A S

FERFI- és NŐI Szabóság We ss István
Műstopplást, fordítást, TEL-AVIV,
alakítást is vállal. Feiberberg 29.

LOMBARD H A C A F O N 32
Kölcsönt ad T. A., ALLENBY szben.
Mugrábival szemben.
Ékszerre és minden értékre
149—1, 144—146-ig.

TOVA ZIMRONI TEL-AVIV
(NOTA GIZI) Jozsef Hánász 3.
férfi fehérnemű- és női (Sheinkin mellett).
sportblúzok mértékzsalónja K 8267

Asztalosok figyelmébe:
NAFTALI H. EL FANT NŐI
TEL AVIV, MIZRACH ALÉF 13.
Olező árak! Képzőművészek tanácsa

ALISA
azelőtt SALON MUSIKANT, saját
hölgyfodrász - szalonját
TEL AVIV, FRISCHMAN-U. 68., fasz.,
megnyitotta

HABIMAH
MUSORA:
Tel-Aviv,
jan. 3. szombat este 6-kor
ÉN, A HAJÓSKAPITÁNY
Tel-Aviv,
jan. 3. szombat este 9.15-kor
BOTCSINÁLTA DOKTOR

**Keresünk
gépmestert**
automata csomagológépek
kezeléséhez. A csomagoló-
anyaga papír — cimkék-
nek ennyivel való felragasz-
tásával Csak írásbeli
ajánlatokat kérünk a kö-
vetkező címre:
Dr. Jacobssohn hirdetőrod.
Tel Aviv, rech. Javne 24
(12273 sz. részére.) K 6

PENETRO
Relieves
COLD MUSCULAR
ACHES AND PAINS
MEGSZÜNTETI
A HÜLESOKOZTA
FAJDALMAKAT

30000 25000 10000 4000 2500

ÉS MAS NYEREMÉNYEK
VÁSÁROLJON AZONNAL MILVE AMAMI KÖTVENYNT HAVI 2 FORTOS ÉST ETRE BANKBAN, VAGY HÍTELINTÉZETEKBEIN

Bechor Sitrit, — okleveles rabbi és rendőrminiszter

Irta: Sauber-Mihajloviics Sándor

F hét elején érkezett vissza Amerikából Bechor Salom Sitrit, rendőrminiszter, ahol több mint két hónapig az Egyesült Gyűjtőakció megbízásából keresztül-kassul utazta az Egyesült Államok területét és a szefárd zsidók körében propagandát fejtett ki Izrael érdekében.

Ez volt a miniszter második külföldi útja. Egy évvel ezelőtt hagyta el először az országot 57 esztendő után hogy résztvegyen a szefárd zsidók világszövetségének párizsi konferenciáján. Mert Sitrit miniszter nem tartozik a „repülő” miniszterek közé és nem szívesen hagyja el az ország területét. Ennek oka talán abban is keresendő, miután egész életében nem járt külföldön, nincs ami odavonzza.

Sitrit miniszter 58 évvel ezelőtt született Tibériás városában. Szülei körülbelül 90 évvel ezelőtt érkeztek az országba, az első marokkói alijájával. Abban az időben nem a Szochnut szervezte meg a marokkói zsidók alijáját, hanem Machluf Sitrit, a miniszter édesapja indította el Marokkó szívéből a karavánt a legközelebbi tengerpartig, ahonnan vitorlás bárkán, hosszú kalandok után, Haifán kötöttek ki. Abban az időben az olék nem gravitáltak Tel Aviv felé, amelyet csak 45 évvel később alapítottak. Az új olék főleg Cfát, Tibériás, Hebron és Jeruzsálem városában helyezkedtek el. A szefárd zsidók uralták Tibériást és az utonnan érkezők a földiek között telepedtek le. Így került a Sitrit-család is Tibériásba.

Machluff Sitrit terménykereskedő volt Marokkóban és ezt a mesterséget folytatta a Szentföldön is. Szamar és teveháton végigbarlangolta a Jordán mindkét partján elérülő vidéket, a beduinoknál felvásárolta a gabonaféléket, amelyeket a damaszkuszi, vagy jeruzsálemi vásárokon tovább adott.

Az öreg Machluff gyakran magával vitte legidősebb fiát, a kis Bechort, akinek ílymódon alkalma volt megtanulni a különböző arab tájszólásokat, a beduin szokásokat és az arab életstílust. Azonkívül már gyermekkorában résztvevett azokban a biztonsági óvintézkedésekben, amelyeket az édesapja megtett, hogy ne essen a sivatagi rablók áldozatává. Ezek a kirándulások mély hatással voltak a gyerek lelkületére és egész későbbi életére.

Machluff Sitrit az akkori szokások szerint mély vallásos nevelésben részesítette a fiát, aki a tibériási jesivával egyidőben az Alliance francia iskoláját is elvégezte. 18 éves korában a híres Abulafia cháchámától rabbioklevelet szerzett és földijeit a mai napig Cháchám Bechornek szólítják a minisztert. Ezek szerint amióta Ráv Májmon és a Ráv Nuruk kiestek a miniszteri székekből, tulajdonképpen ő az egyetlen rabbi Ben-Gurion kabinetjében.

A rabbiiskola elvégzése után Sitrit nem vonzotta a lelkipásztori állás, különben is nehéz volt abban az időben ebben a minőségben el-

helyezkednie, mert Tibériásban majdnem minden második házban egy-két rabbi lakott. Ezért tanítónak ment és Menchámian az Alliance-iskolában, mint héber és arab tanító kereste meg a kenyerét.

Abban az időben indult meg a második alijja. A fiatal Sitrit közeli kapcsolatába került az oroszországi chálucokkal és a Poel Há-cáir tagja lett. Ezek a kapcsolatok még jobban kimélyedtek az első világháború alatt, amikor Sitritet a török hatóságok Kineret község michtárjává nevezték ki és a hatóságokkal való kapcsolatainak köszönhető, hogy a falu népét, mint ellenséges államok alattvalóit nem deportálták az első világháború alatt és alkalma volt zsidó katonaszökevényeket bujtatni. Mint Kineret michtárja, a nemrég megalakult Kineret kibuc egyetlen hivatalos személyisége volt és szabad idejét a daganjai és kinereti chalucoi szolgálatában töltötte. Így került közeli kapcsolatba Ben Gurionnal, Ben Civel, és a többi későbbi munkásvezérrel.

Azokban az időkben az őslakosok gyermekei nem igen barátkoztak a forradalmi elveket hirdető chalucokkal. A jisuv lakossága kétrészre tagozódott. Egyik oldalán volt az erősen vallásos réteg, amely a mai Neture Kártá előfutára volt és így érthető, hogy ezeknek semmi lelkiközösségük sem lehetett az ateista kibucnyikokkal. A második réteg a zsidó efendik voltak, akik viselkedésben és öltözködésben a törökökhöz próbálkoztak asszimilálódni s rangon alulnak tartották, hogy ezeket a jött-meneket a házukba engedjék. Jellemző az akkori korszellemre, ha egy hajó befutott a jaffai kikötőbe, azt a lapok is például úgy jelentették, hogy megérkezett 125 ember és chaluco. Akkor nem vették túlságosan ember-számba ezeket a barzsanaju vad eszméket hirdető ifjakat. A szakadék hovatovább erősebben kimélyedett, amikor a chaluco megismerkedtek és nem voltak

hajlandok az araboknak fizetett bérekkel megelégedni, sőt, az arab munkás számára is emberséges bánásmódot és munkabéreket követeltek. Ezekkel az ifjakkal állt össze a fiatal Bechor, szüleinek nem nagy öröme, akik azt remélték, de továbbra is a rendőrség idővel tekintélyes rabbi lesz és a család disze válik belőle.

Az angolok bevonulása után 1918-ban, amikor megkezdtek az ország közbiztonságát megszervezni, a nemzetközi intézmények felszólítására Sitrit rendőri szolgálatra jelentkezett. Gero Kri-csevszkiivel, a mai Geo Gero országos börtönigazgatóval együtt megszervezte a gálili rendőrséget és rövid idő múlva az első és központi Gálil rendőrségi parancsnoka lett. Mivel történetesen ismerte az arab nyelvet és arab lakosság szokásait, annyira megszerették az általában lovon járó rendőrséget, hogy amikor Jeruzsálembe helyezték át, a falvak lakói petíciókat nyújtottak be a kormányhoz és kérték az átelyezés hatálytalanságát.

Az angol rendőrigazgatóság fontos feladatokkal bízta meg a tehetséges rendőrtisztet. Így például Cháim Brenner gyilkosait is ő nyomozta ki, miután az angol parlamentben a munkáspárt interpellációban szemrehányta a palesztinai kormány tehetetlenségét, amely nem volt képes meg-

állapítani, hogy ki ölte meg a neves szocialista író. Erennert 1921 május elsején a jaffai zavargások miatt gyilkolták meg az arabok.

Bokros elfoglaltsága ellenére Sitrit „gezte a jeruzsálemi jogi akadémiát és ügyvédi diplomát szerzett, de továbbra is a rendőrség szolgálatában maradt. Ő szervezte meg a központi rendőrség daktiloszkópiai osztályát s a rendőrség páncsnoka is volt. A rendőrség számára arab és héber nyelvű könyveket szerkesztett és alkalmas zsidó ifjakat toborozott a rendőrséghez, mert azt akarta, hogy az ország közbiztonsága lehetőleg zsidó kezekben legyen. Azonkívül arra gondolt, ha elérkezik az önálló ország kikiáltásának a napja, legyen meg a saját szervezetünk, amely a lakosság élete és biztonsága felett őrködjék.

Az 1933-ban a telavivi tengerparton a titokzatos módon meggyilkolt Cháim Ar-lorov ügyében is ő bizták meg a nyomozással és a vizsgálóbírói tárgyaláson Sitrit képviselte a vádhatóságot, járásbíróvá nevezték ki, majd később a telavivi járásbíróvá elnöke lett.

A bünnözök szívesen kerültek Sitrit bírósághoz, akinek jószívűsége köztudomású volt a bünnöz világban. Elég volt, ha a bünnöz elszirta magát és javulást ígért, vagy ha állapotos feleségére, vagy gyermekeire hivatkozott, hogy olesón ussza meg

a büncselekményt. Az ítélet kihirdetése előtt rendszerint erkölcsi prédikációt tartott a vádlottaknak és minél hosszabb és szigorubb volt a prédikáció, annál enyhébb volt a büntetés.

Sitrit jószívűségét az ismerősei, főleg a földijeit alaposan kihasználják ma is és talán a kormány összes miniszterei sem irnak annyi ajánlólevelet, mint Sitrit egymaga. Ha a miniszter odahaza van, az ajtó nincs bezárva. Egyrészt, mert a miniszternek nincs háztartási alkalmazottja, aki ajtót nyisson, másrészt pedig a fogadó órája nincs korlátozva. Már reggel 7-kor ott ülnek a Náchmáni utcai lakásának a lépcsőjén a különböző segítségre szoruló emberek és várják, hogy a miniszter felkeljen és kiöntessék előtte a szívüket. Ha tekintetbe vesszük, hogy Sitrit a harmadik emeleten lakik és 72 lépcső vezet a lakásáig, tisztában lehetünk azzal, hogy néha majdnem egy kisebb népgyűlés vártja a minisztert. Főleg a Tibériás és annak vidékéről való honfitársai nem mulasztják el, hogy minden apró ügyes-bajos dologgal felkeressék Cháchám Bechort. Régi szefárd szokás szerint kezecskölnek a Cháchámnak és könnyes szemmel adják elő panaszait. Nem egyszer fordul elő, hogy korán reggel már a fürdőszobában fogadja a bajban lévő embereket és amíg megborotvalózik, néhány ügyes-bajos dolgot elintéz.

Az állam kikiáltása előtt, amikor még az angolok szolgálatában állt, Sitrit titokban kezdte megszervezni a zsidó rendőrséget. Napokon és éjjeleken át néhány belső munkatársával együtt elkészítette a rendőrség szervezeti szabályait, a rendőri zsebkönyvet és mindazt, amire szüksége volt, hogy az állam proklamálása pillanatában a zsidó rendőri apparátus munkába lépessen.

Sitrit a közélet terén is igen tevékeny részt vesz, főleg a szefárd-zsidók egyesületében, amely a HOH szefárd változata. Mielőtt az államot kihirdették, a sze-

fárd zsidók 8 méter hosszú kérvényben fordultak az ideiglenes államvezetőséghez és követelték Sitrit miniszteri kinevezését, mert benne látták a legalkalmasabb embert, aki a szefárd zsidókat, — akik akkor a jisuv egyharmadát képezték, — az ország vezetésében képviselje. A kérvényt régi keleti szokás szerint nem ívek formájában, hanem hosszú tekerésben nyújtották be, amelyet az összes szefárd szervezetek vezetőemberei és előkelőségei aláírtak és amelynek hossza nyolc méterre nyúlt. Ennél hosszabb kérvény valójában nincs az állami levéltárban. Ben-Gurion, aki ismerte Sitritet fiatalokból, természetesen találta, hogy nála alkalmasabb szefárd minisztert nem talál.

Sitritnek miniszterré való kinevezése semmit sem változtatott a régi életmódján. A sofförje továbbra is az asztalánál ebédel, a felesége pedig ott áll a torban a petróleumos kocsi előtt a többi szomszédasszonyokkal együtt. A szomszédokat pedig ha utközben találkozik velük, betessékeli autójába, mint ahogy ezelőtt is tette.

Az ország szefárd zsidói végtelenül büszkék Sitritre, akit saját miniszternek tekintenek. Talán csak a környék gyerekei büszkék arra, hogy „Abá sel Avné” (Avné apja) rendőrminiszter Izraelben. A multkor az egyik rendőr felírta a ház közelében letelepedett zsidó-ségárust, mert nem volt engedélye. Az árus jajveszékelve könyörgött a rendőrnek, hogy ne vigye el kiskocsiját és kegyelmezzen meg neki. A rendőrt azonban nem hatották meg az árus könnyei, annál inkább a körje csodúlt utca gyerekeit. Meg is mondták a rendőrnek, ha nem megy dolgára, akkor felmennek „Aba sel Avnéhez”, aki majd ellátja a baját. A rendőr nem ijedt meg, de a gyerekek küldöttségileg szaladtak fel a harmadik emeletre és szinte kórusban könyörögtek kegyelemért Sitritnek a szegény árus érdekében. A miniszter megnyugtatta őket, hogy majd elintézi a dolgot, mire a gyerekek boldogan visszazaladtak és biztatták az árust, hogy ne féljen, mert rövidesen visszakapja a szekerét, a rendőrt pedig még a környékre sem fog merészkedni, mert amugyis elcsapják.

Sitrit miniszter, bár tipikus rendőr, mégis lírikus lélek és akkor érzi magát legjobban, ha kezébe veheti a gitárt és saját szerzeményeit eljátszhatja rajta a vendégeinek, mert a miniszter szabad óráiban komponál, sőt versel, de főleg arab nyelven.

A miniszter hét gyermeke közül a legidősebb ügyvéd, Eli Micháel néven praktizál, mert nem akarja, hogy azt higgyék, az apjának köszönheti írodájának fellemlését. Főleg szefárd és arab klientúrája van és nem egyszer incselkedik apjával, hogy néha egy nap alatt többet keres, mint az apa egy hónap alatt. Gyakran buzdítja a minisztert, hogy hagyjon fel a közéleti tevékenységgel, nyisson ügyvédi irodát, mert már elég öreg ahhoz, hogy a saját jövőjére gondoljon...

Lehet, hogy idővel erre is sor kerül...

AJANDÉKOZZON „ALEXANDER” KÖNYVET

külföldi — belföldi hozzátartozóinak, barátainak

Palgi: „Es jött a fergeteg”	LI. 3.500
Kishont: „Ige-Mige”	„ 2.500
— „הטולה היחד ליהוה”	„ 2.400
Zweig: „Rettegés”	— 500

Kapható minden könyvkereskedésben és a kiadónál: „ALEXANDER” könyvkiadó és lapterjesztő Rt. Tel-Aviv, Hanavim 11. Külföldre is szállítunk.

Kishont Ferenc: The Nyávál Mystery

A misztikum mintegy másfél hónappal ezelőtt vette kezdetét. A ködös nyári délutánban feltűnt a sikun lankán egy cserzett arcború, élénk agastyán, kezében csukott orvosi táskával és lassan haladt a házások között, miközben minden negyedik lépésnél elkialította magát, hogy aszongya:

— Lötákné nyávál!
Eleinte nem tulajdonítottunk nagyobb jelentőséget a dolognak, gondoltuk, ismét megindult a tömegek áramlása Báb-Jamból a nagyvárosok felé, ám csakhamar bebizonyosodott, hogy az eset túlnó a nap szük keretein. A cserzett arcború agastyán másnap is megjelent a lankákon és varázsszavától zengett a környék. A magam részéről feltételeztem, hogy talán héber szövegek hiányos, de a környék amatőr talmudistái is megerősítették, hogy a Lötákné Nyáválnak a mai nehéz gazdasági körülmények között semmi értelme sincsen. Kifejezetten rossz érzés vett erőt rajtunk, amelyhez nyomasztó alacsonyabbrendűségi komplexum is járult.

Pár nap múlva ismét feltűnt az öregur és teljesen feldúlta lelkivilágunkat. A lakók sápadtan gubbasztottak oduikban és a gyerekek közelebb húzódtak egymáshoz. Az idő is hüvöskésre fordult odakünn. Valami lebegett a levegőben. Később kiderült, hogy csak a kviz-szá. Am alig nyelte el láthatár, az agastyán megfört alakját, azonnal összehivtuk a házbiztonságot, hogy tisztázzuk a teendőket. Mindnyájan éreztük, hogy a helyzet tovább így nem folytatható, a titokzatos ismeretlen nyávál előbb-utóbb megemészti bennünket. A tanácskozáskor folyamán Toszkanini Béla felvetette a gondolatot, hogy a titokzatos öregember nem egyéb, mint házalóiparos, aki valamilyen jövitelemmel és ketségtelen, hogy bizonyos mértékig emellett vallott a varázsmondat első felét képező „lötákné” szöcska, amely mintegy magában foglalja a héber „letákén” (javítás) szó alapelemét. Mit jelent azonban a nyávál?

A környék házalóinak harcikiáltásait mindnyájan pontosan ismerjük. Az elnyújtott „lötáén rimon” a primuszjavító propaganda szólam a orrból hallott „száinim” a közsörös kiáltása és „szákinim” gyakorlati származik. A könnyed „Lédá” jelenti a glida köböl zselédés, míg a rettenetes erejű „lökátén trizim” a redőnyférfi smertetőjele, ha valaki jiddisül kiáltozik, az arra vall, hogy feltétlenül ócskás esete fog fenn, míg ezzel szemben a keleti motívumokkal átszőtt „náj-

lon-nájlon” kiáltás mindent jelenthet a világon. De mi az, hogy nyávál?

Elővettük a héber szótárt és kikerestük benne a szó sérését. Két jelentést találtunk. Az egyik „návál” azt jelenti, hogy „erkölcstelen, dőre ember” és ez arra enged következtetni, hogy az agastyán talán kezdő próféta, aki az elzúllott emberiséget kívánja megjavítani, de az is lehetséges, hogy csupán házitánító szolgálatait ajánlja fel. A másik jelentés, „nevel” aszongya, hogy: „üreges hangszer bőrzacsóval”. Ez a megoldás kézenfekvőnek látszott és meggyeztünk abban, hogy az agastyán „nevel”, vagyis dudát javít, csupán erre vonatkozó kiáltásainak zavartalan vételét erősen befolyásolja fogainak részleges hiánya.

Legnagyobb örömrünkre kiderült, hogy a második emeleten lakó öregbő hölgy bizonyos Gevert Zung szabad óráiban gyakran dudázik és a rejtély gyors megoldásával biztató. Csakhamar megtettük az aszongya bevonásával, a szükséges clókészületeket és az agastyán legközelebbi megjelenése alkalmával Gevert Zung kihajolt az ablakon és lekiallított a bolygó iparosnak:

— Halló! Lötákné nyávál!
Azután lement hozzá az aszongya és átadta neki a dudát, melynek csutoráját előzőleg elmozdította helyéből, hogy legyen mit javítani. Az agastyán kezébe vette a népszerű zeneszerszámot, pereckig kissé értelmetlenül nézett rá, majd felháborodva visszaadta, kiköpött és továbbhaladt életútján.

— És ezzel összeomlottak reményeink a nyávál — misztikum eredményes, gyors kiderítésére. Azóta is netenkint kétszer vonul végig a cserzett arcború, élénk agastyán a sikun házások között és senki sem meri meg állítani. Passutman szerint az öregur szinte lebeg a levegőben és enyhén fluoreszkál. Vannak, akik szentként tisztelik. Ugyanakkor viszont elég, ha a szülők azt mondják az ebédnél várakozó szábrejuknak: „Egyél te taknyos, vagy lötákné nyávál...!” és a legspenótább lözelek is meg lesz éve.

Az agastyán viszont egyre lassabban totyog és kiáltásai egyre erőteljesebbé válnak. Láthatóan letöri őt a község közönye, vagyis, hogy még egyetlen megren-delést se kapott nyávál taknyóolásra. És ha az elkövetkező napokban nem érti meg valaki véletlenül, mit akar az öreg, könnyen lehetséges, hogy elmegy a kedve az egésztől...

**KAVÉJÁT
SHA-VIT-TAL KEVERJE.**

Hairtápolítás végleges garanciával
M. HEILBRUN, KOZMETIKA
TEL AVIV,
Lashoeva-köz 12
Henyby út 96.
mögött.

ROMI-KÖVEK.
használó a „C.A.M.”-hoz (kék fehér s fekete fehér) ára M.M.-al IL 10.—. Dobozok táblákkal egybeépítve M.M.-al IL 3.700.—
Eladókát keressék.
Érvész, Natanja, POB 73.

KÁRPITOSMUNKÁT
elsőrendű kivitelben készit
Friedmann Jozsef kárpitos.
TEL-AVIV, Rotschild 103
(Sheinkin sarok) udvarban.
Patentreklamiek
raktáron és rendelésre.
K8631

Kodály Zoltán — és mi

Hetvenéves születésnapját — a világ mindkét hemiszféraján — egyaránt ünneplik. Nekünk minden zenei szemponttól eltekintve, külön „számadásunk” van a ma élő legnagyobb magyar zeneszerzővel. Ama történelmi ülése kell elsősorban is gondolnunk, mikor a nyilasoknak oly dicstelenül behódolt Dohnányi Ernő igazgatása alatt álló Liszt Ferenc Zene-művészeti Főiskola tanári ülésén elsősorban is követelték a zsidó tanulók és tanárok eltávolítását az intézettől. S Kodály Zoltán, hozzá méltó barátjával, Bartók Bélával együtt megvetéssel és tiltakozó szavakat felelve hagyták el ezt az ülést. „Csak egyetlen szempont lehet mértékadó” — mondotta: — „s ez a tehetség.” De a náciok szerint nem lehetett jó muzsikusként, kinek nagyanyja véletlenül zsidó származású volt és az Akadémia szolgalelkűen hódolt be a náci barát direktor követelése előtt. Ezt megelőzően és a nácizmus bukása után is Kodály Zoltán puritán szelleme nem tűrt más megkülönböztetést, mint a tehetségét. Számítatlan zsidó zeneszerző köszönheti Kodálynak alapos tudását. Felesége, Sándor Emma, zsidó származású, szintén kiváló muzikus, kinek több zeneművét és népdal-gyűjtését dolgozta fel férje. Kodály a zsidóság iránti rokonszenvét egyébként egy héber szövegre írott dallal is dokumentálta.

De nekünk más okunk is van ünnepelni Kodály születésnapját. Számunkra, mint újjászületett nemzetnek, nem csak a „szét szórta egybegyűjtése” a feladatunk, de nem kevésbé az évezredek folyamán szétzört népművészetünk hagyományainak megmentése és új életre keltése is. S Kodály — akárcsak Bartók Béla — az egész világ előtt ragyogó példáját adta annak, hogyan kell az őszene feltárással egy nemzet dal-lambá öntött költészetét, a léleknek leghatékabban beszédét, a népzene újáteremtését. A mi multtal való közösségünk zenei téren jelenleg még kissé felületese, s jórészt tapogatózó, óvatossá kereső stílus- és dallamformáló kísérletekben merül ki. Ha fel is idézzük a régmúlt szellemét, nem érezzük még a mi jelenünk életét lüktetni benne.

Kodály székelő népbálla-dái (Mónár Anna, Kelemen Kómvés) a zeneirodalomnak egyedülálló mélységű melo-dramái. Népdal-feldolgozásai nak és gyűjtésének főértéke nem dallambeli gazdagságukban rejlik, hanem hogy korok, emberi sorsok, ember-közösségek mely perspektíváját tárják fel előttünk. S hogy ismét a mi zenénkkel vonják párhuzamot: zene-szerzőink még nem jutottak — de hogyan is juthattak volna ily rövid idő alatt — odáig, hogy egy általuk alkalmazott hagyományos keleti dallamhoz egy egész világképet is kapcsolhassanak, mint Kodály. Megrázó erejű kantatéjában, az 55-ik zsoltárra írott „Psalmus Hungaricus”-ában egy nép vi-gaszatlan, reménytelen só-várgása zokog fel. A mi zsol-tár-énekeinkből mennyi „Psalmus Judaicus” irhat még! S még Kodály népies mesejátéka, „Háry Janos” tiszta naivitásával és úde humorával is megmutatja, hogyan lehet régi népdalok-ból és táncokból valóságos koreográfiát festeni. Kodályt eo-ban is mesterünké fogadhat-juk. Nála a múlt felidézése nem a „régii idők” érzel-gős visszavárgása, nem ál-szentes visszatekintés, nem

festett romantikájú sóhajto-zás, hanem irányítmatató, jövőtépítő újjászületés. An-nak a népzenenek szelleme, mely Sibeliusnál gyakran csak szétfolyó hangulat-festék, Respighinél antikizáló műemlék-utánpótló, Dvorzák-nál színes dallamok lélekáb-rázolástól mentes ötvözete. Griegnél pedig sápadt sark-fénytől megvilágított líra. — az Kodály kezében izzóan élő, lüktető, vérbeli valóság-gá sűrűsödik. Gyermekkórusai egy me-részen új világba, a gyerme-ki lélek pompázó virágos-kertjébe vezetnek. Szinpa-di munkái közül a „Székely fo-nó” távol áll ugyan az ope-ra sablonjától, s valójában inkább csak „drámai rapso-dia”, — de drámaláncolata szebbnél szebb népdaloknak.

Az izraeli filharmónikus zenekar 4-ik bérelti sorozatán eredetileg Bartók tanc-szvitjét kellett volna hogy szerepeljen, de Kodály tisz-teletére a Háry-szvitet tűzte műsorára. Georg Singer kar-mester vezénylete mellett. A mi közönségünk számára szinpa-di cselekmény és a Háry-monda ismerete nélkül talán kissé érthetetlen az a daljátékból összeállított zene-kari szvit. „Kedődik a mese”, — a nyitányban, a-mint Háry obsitos a söntés-ben borozgatva elmeséli tár-sainak csodálatos kalandja-it s hőstetteit. A második szám: „A bécsi harangjáték”, a harmadik, Háry dala „Tiszán innen, Dunán túl” majd Napoleon foglyulejté-sének groteszk ábrázolása, mely egy gyászene paródiá-ival végződik, szinpa-di vonat-kozásától megfosztva ide-genszerű kell, hogy mara-djon közönségünk számára. S talán csak a 18-ik század-beli Amadé toborzó gyujto-útemeihez találja meg leg-könnyebben utját.

Ennek a filharmónikus hangversenynek, melyre legközelebb még visszatér-ek, műsorán elsősorban szere-pelt ebben az idényben ha-za szerzemény, és pedig Paul Ben-Chaimnak „Izra-eli szvit”-je, öt tételben. Szintén Georg Singer mu-tatta be először ez év tava-szán előbb Zürichben, majd Bécsben. Mi hétfőn délután a zenekar első ifjúsági kon-certjén, kedden pedig az el-ső bérelti esten ismerked-tünk meg vele. Ha Ben-Cha-im szvitje nem is alkalmaz-eredeti népdalanyagot, igyek-szik annak szellemét hűen követni.

Az izraeli zeneszerzőnek kettős paradoxont kell áthi-dálnia: egyrészt „európai” hangszerekkel a bizonytalan hangolási keleti instru-mentumokat és a diatoní-kus hangskálától eltérő har-móniákat visszaadnia, — másrészt egy nagyobbára európai zenekultúrában gyökerező közönség érthető belső ellenállását ezekkel a számára még exotikus hang-zásokkal szemben leküzde-nie. — Ben-Chaim szvitjé-nek főérdeme, hogy egyes tételekben nagy lépést tett előre, mindkét irányban: hangszerelése és eredeti harmonizálása — noha hely-lyenként még átit rajta egy egy franciás alapszín, s olykor kiesve szerepköréből az „atavizitikus” európai dai-lamvilágba tévedt — (főké-p a kissé szétfolyó hangulatu „szieszta” és „énekek éne-ke” részeken), — de kife-jezőmódja nagyjában asz-szimilálódást mutat a jeme-ni és bucharai népzene stí-lusához.

Ez az új zene nálunk leg-többször még kissé egyvalda-lu s érzelmi világa is elég-gé szűk keretek között mo-zog. Még tulságosan „ideze-tek”-re támaszkodik és nem jutott el a fokra, hogy — mint akár Kodály Zoltán —

Január elseje igazában vé-geszen önkényes dátum. Nem végződik akkor semmi és nem is kezdődik semmi, csak éppen hogy új eszten-dő van a keresztény meg a polgári időszámítás szerint. Zsidó újév kettő is van, az egyik niszánnak a közepén. A másik tiszinek az elején. Mind a kettő logikusabb, mint a polgári újesztendő. Pézsách idején, niszánnban, valóban kezdődik valami: a tavasz. Megújul a világ. Ez az idő a természetnek az új éve. Tisri elseje pedig a ter-mészetes új év minden föld-művelő országban. Akkorá-ra a paraszt elkészült a be-takarítással. Meg volt min-den, az aratás, meg a szü-ret. A földművelő ember tudja, hogy ittött ki az el-múlt esztendő, erkölcsiekben és anyagiakban. Mit hagyott meg neki keze munkájának az eredményéből a sáska meg az aszály, vagy az ár-víz és tud mérleget csinálni az elkövetkezendő esztendő-re. Hogy vesz talán egy új lehetet, meg a csúrt kitara-ozza, vagy hozzátapaszt-e még egy szobát az ősi ház-hoz. Mert őseink földműves-emberek voltak és nem va-lutakereskedők, természetes-hát, hogy tisri elsejére esett az új esztendőjük. Mint ahogy mind a mai nap-ig így van ez, minden or-

szágban, amelynek az alap-ja a mezőgazdaság. Vagy nem szeptember elsején kez-dődik-e az iskolai év zerte a világon? Vagy a költségve-tési év azokban az országok-ban, ahol a betakarítás után tudják meg, hogy mennyi volt a nemzeti jövedelem és mennyit vehet el belőle ma-gának az állam? Hogy a keresztény új esz-tendőből polgári újév lett, ez a bankároknak, meg a részvénytársaságoknak az új esztendője és nem az isko-láknak, sem a földművelés-nek. Kereskedelmi mérleg-készül ilyenkor és nem me-zőgazdasági terv. Hirtelen a tél közepén, minden kézzel-fogható ok nélkül, végetér egy polgári esztendő és kez-dődik a másik. Európában egyenesen hóviharak idején, amikor a természet tökélete-sen meg van fagyva és fé-lig halott. A karácsony dátumának pogány eredete van. Ez a dátum sokezer esztendővel régebb Jézus születésének az idejénél. Nem délen szü-le-tett ez az ünnep, nem Erec Jisráelben. Se nem Betle-hemben, se nem Názáretben, hanem sokkal-sokkal ésa-kábbra, ősi germán erdők-nek a mélyén. Még mielőtt a germán törzsek hónapokra osztották volna fel az esz-tendőt, úgy körülbelül azon-

a napon, amit ma december 25-nek hívnak, nagy öröm-ünnepet ültek meg erdőtü-zek körül. A nagy ijedtség után, ami a primitív ger-mán lelkeket abban a téli hónapban elfogta, amikor a napvilág napról-napra kur-tább lett és amikor mi egye-bet is hihettek volna, mint azt, hogy egy gonosz szellem darabonként el akarja lopni tőlük a napot, e nagy rette-gés után jött egyszer egy nap, egy fordulópont, amik-or a megengesztelt isten darabonként újra meghosz-szabbította a napvilágot. Ezt az ősgermán örömná-pot, amelyen azt ünnepe-lték, hogy a nap mégsem fo-tylott el egészen, választot-ták ki a római pápák arra, hogy Jézus születésének a napja legyen. Vagyis kará-csony. Am a keresztény újévek a polgári újévek az eredete már nem pogány, hanem zsi-dós dolog. Mert, ha Jézus december 25-én született, akkor zsidó tradíció szerint 8 napra rá metélték körül, vagyis január elsején. És va-lóban, a régi katolikus nap-tárak így is jelölték meg ja-nuár elsejét: „Circumcizio Jesi Christi.” Persze, azok a telavívi pol-gárok és kispolgárok, akik itt Izráelben kávéházakban és bárókban esztendőről esztendőre nótaszóval, itallal és táncal ülnek meg Szilveszter-éjéjét, nem tudnak ennek a napnak a zsidó eredetéről, hanem sznobizmusból e dátumnak a „gój valósá-gát” ünneplik meg. Bár igaz az, hogy mert ez az új év a keresztény naptárból átlé-pett a polgári naptárba, ál-talános és reánk is érvényes valóságot kapott ez a dátum. Hiszen új év van, a polgá-ri esztendő első napja.

Ösödök óta mágiája van a számoknak. Meg a dátumok-nak is. Az európai gondokó-dás misztikus tisztelettel adózik a kerek számoknak. A 10, a 20, meg a 100 eszten-dőnek. A zsidó gondolkodás számára semilyen mágia sin-csen a kerek számokban, más számok a misztikusak, mint a 7-es szám például. Pedig ez annyira nem ke-rek, hogy semilyen egész számmal nem osztható. Törzs szám és mégis misztikus. Hét napból áll a zsidó hét. Hét év múlva kellett felsza-badítani a rabszolgát. És hét szer hét esztendő múlva jött a Jövel esztendő, amikor minden adósság megszűnt és minden föld visszaszállt ere-deti tulajdonosára. Am az évszázadok során a zsidó meg a keresztény mágia összekeveredett. A nemzsidó világ is a zsidó Hét kategóriájában számol, mi pedig a keresztény világ évtizedeiben és évszázadaiban gondolkozunk.

Tegnap irtuk fel először ezt a dátumot: 1953. A huszadik századnak több mint a fele végetért. Ámbár némely történet-filozófusnak más beosztása van az évszázadokra, mint a kalendárium-csinálóknak. — Némelyek szerint a XIX. szá-zad valóban száz esztendeig tartott, de nem éppen az-alatt a száz esztendeig, am a naptárban van. Hanem kezdődött 1815-ben, a water-looi csata után, azon a nap-on, amikor Napoleon dico-sége örökre lehullt és Euro-pa a Szent Szövetség mar-kába került. És tartott ke-rek száz esztendeig, 1914-ig az első világháború kitöré-séig. Mások úgy hiszik, hogy a XIX. század 1848-ban közön-tött be és még mindig tart, pedig ilyenformán nem is száz, hanem máris 105 esz-tendő ez a hosszúra nyulo XIX. század. Valóban 1848 fordulópontot jelentett az emberiség történetében. En-nek az esztendőnek a lava-

szá azt ígérte, hogy be fog-nak teljesedni azok a remé-nyek, amit a XVIII-ik szá-zad filozófusai és 1789 nép-tribunjai tápláltak a szívük-ben. Ha 1848 volt a husza-dik századnak az első éve, mágiikus év volt, bizonytal-mágikus. Nemcsak a forra-dalmak miatt, de annyi min-den más is itt kezdődött, ami az emberi együttélés ósz-szes problémáinak gyors megoldását ígérte: indusz-trializáció és technika, ter-mészetudomány és medicí-na, vasút és táviró. Nem volt-e természetes az a gon-dolat, hogy a közlekedés fej-lődésével együtt fog me-gszületni a nemzetek szolida-ritása és a világbéke? Hi-szik a gyors közlekedés és szállítás révén nemcsak az árukat, hanem a gondolato-kat és az eszméket is kicse-relik a világpiacokon. Ebben a száz és öt esztendőben, 1848-tól mostanáig, akkorát fejlődött a közlekedés, hogy szinte gyorsabb már, mint némely renyhe embernek a gondolata. 1840-ben a világ összes vasutvonalainak a hossza 7679 kilométer volt. 1850-ben 38.600, 1870-ben 210.000, 1900-ban 790.000, 1920-ban 1.216.000, ma pedig kerekében 1.500.000 kilo-méter az összes vasuti sinek-nak a hossza. Vagyis mint-egy kétszázszor annyit, mint volt 113 évvel ezelőtt. Am mondhata-e azt valaki, hogy a népek szolidaritása és a világbéke is kétszázszor kö-zelebb van napjainkban, mint volt egy évszázaddal ezelőtt? 1848-ban már-már úgy látszott, hogy megjött az örök béke. Aki a kerek számok mágiáját szereti, an-nak a számára jelent talán valamit, hogy az első vilá-gbéke-értekezletnek éppen az esztendőben lesz a 113-ik év-fordulója. 1843 június 25-án ült össze Londonban a nem-zetközi pacifista kongresz-szust előkészítő ülés. Az Egyesült Államokból, Angli-ából és Franciaországból való delegátusok vettek azon részt. Eljáhu Burrit, a ta-nult kovácsmester és Cob-den, az angol liberalizmus megismélyesítője alapítot-ták meg a Világszövetség Ligáját Londonban és Pa-risban. 1848 szeptember 20-ikán ült össze az első nem-zetközi békekongresszus Brüsszelben és 1849 augusztusában a második Paris-ban. Viktor Hugo volt az el-nöke és Cobden az alelnöke.

„A világbéke — mondotta megnyitó beszédében Viktor Hugo — szükségesü és elér-hető cél. A cél az összes nem-zetek egyesülése olyan szö-vegségbe, ahol a legfőbb törvény az evangélium és a háború helyébe a döntőbíras-kodás lép.”

A régi rómaiak azt mon-dták, hogy a történelem az élet tanító mestere. Am talán mégis Hegelnek volt igaza, hogy a népek nem tanulnak a történelemből. Pedig az év számoknak meg a dátumok-nak ez volna az egyetlen értelme. Hogy emlékeztesse-nek valamire. 1953! Mit hoz-hat ez az esztendő? Hozhat háborút, de hozhat békét is. Nem egészen 24 óra alatt le-het Moszkvából Washingto-nba, vagy Washingtonból Mo-szkvába repülni. Ilyen teh-nikai lehetőség még soha-nem volt, mióta a világ vi-lág. Ez az 1953-ik esztendő, ami semmiképpen nem ke-rek szám és nem is hoz létre semmi különös asszociációt, lehetne mégis különleges év, lehetne fordulópont a világ történetében, ha a két resze szakadt világ képviselői eb-ben az esztendőben összeül-nének és megteremténék a tartós béke alapfeltételeit.

Viaskodásom Istennel

(Folytatás a 4-ik oldalról) nem voltam ott. Pedig mily-en jó volna négyévesnek lenni és a chéderben ülni. Felelni nem lehetett, csak menni vele. Az út elején hevesen sir-tam. Nem mertem az a-pámra nézni, csak szedtem a lábam mellette, mint a nagy rendőr mellett a tol-vajfiú, akit tettenérték és visznek be a fogházba. Aztán elfojtottam a sirást, mert nem akartam, hogy az utcagyerekek nézzenek és vigyorral az arcukon köves-senek. Apám lehajolt no-zzám, törölgette az orromat. Ahogy rámnézett és mon-dott valamit, elmárgált könnyeim át is láttam, hogy bátorítónan mosolyog. Már csak szípgotam. Akik szembejötték, bámész szem-mel néztek rám és kitértek, mert látták, hogy az apám velem van. Fel-felnéztem rá és a szemem nem volt töb-bé ragadós. Keztem elcsi-tulni. Keztem felfogni az esemény rendkívüliségét: a szöke szakállas óriás, aki mindent lát és mindent tud, aki megverhetett volna, de nem vert meg, erős meleg tenyerében tartotta a ke-zemet és beszélt hozzám. A Lanka-utca a chéder közelében csendes, elgyepe-sedett utca. A penészlő ke-ritések és a mohás kertek-

be húzódtott házikók közt sose járt senki. Ha Zsigava, ezen az úton megyünk, Zsi-ga szalad és kiabál, hogy el-riassza az ellenséget, aki a nagy elhagyott csendben les-ben áll és támadni készül. Hogy ki az ellenség, nem tudja. A nagyobb chéder-űk se tudják, de ők is szaladnak és lármáznak, ha erre járnak. Az apám nem szaladt és nem lármázott. Aprókat lépett mellettem, hogy később érjünk az isko-lába. És szeliden beszélt. A pallómenti fűben mozgott valami. Talán béka, talán gyík. De kigyó is lehetett. Nincs ok megjedni, mondta az apám. Aki a kigyónak el-éneklí a nótáját, azt nem bánja a kigyó. Halkan fölém és a fű fölé hajolva, eldudolta az öreg kis gettódaít. A Schlang iz-gegangen interwegens... Kigyócska elment vándorútra, Jégesü verte, hó befújta. Szól a kiskolomp: bim, bim, bam... Veleinekem és nevet-tem, nevettem. Nem gon-doltam a sátnára és nem gondoltam a kigyóra. Nem féltam a csendtől és a csendben leselkedő ellenség-től. És az Istentől se fél-tem többé. London, 1952, szeptember.

Latabár Kálmán, Feleki Kamill, Csontos Gyula stb alakítások és egyéb tréfák RÓNAI ANDRÁS jeruzsálemi vidám estjén. A műsor keretében G RVAI SANDOR előadása: „Divatos írók a humor görbe tükrében”. 10 napos ingyenes natanjai nyaralást sorolunk ki a jelenlévő olvasók között. Félreértés elkerülése végett közöljük, hogy a vidám este jegyek pénzért egyáltalában nem válthatók, azon csak a Jeruzsálemi Magyar Köicsönkönyvtár Javeitz-u. 2. Eggeddei szemben jelenlegi és leendő olvasói vehetnek részt, tel-jesen díjtalanul. Bővebbet a könyvtárban, ahol az UJ KELETRE előfizetéseket és hirdetések is felvesszünk. nek „Unterbau”-ját, alapít-ményét is, s hogy rávilágít-son az ő énekek és tán-cosok belső lelki világára. De amint most a Neveg si-vatagjában a furógepek a forrásvíz mély rétegeig na-tolnak a szikes talajba, úgy a mai zeneszerzőink is min-dénvalóan bizonytal feltár-jak majd az ő keleti lelki lét-nek most még rejtett ze-nei kutforrásait. — Ben Cha-im szvitje helyenként, meg-közelíti lelőhelyüket. Pataki László

FÖZÖ, VALLASOS OZERETET keres vallasos háztartás. FRIEDMANN, Tel Aviv, rechov Bezael-Jaffe 10., Achad Haam sarok. Jel-entkezés d. e. 11—2.30-ig és este 6-tól. K72